

SLOVENSKI NAROD.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 8, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in sadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—

v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1-25

Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	v Jugoslaviji		v inozemstvu
	v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	Din 144—	Din 144—	Din 264—
6	72—	72—	132—
3	36—	36—	66—
1	12—	12—	22—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Trd oreh.

Včerajšnji brzojav je prinesel vest, da stoji Jugoslavija pred obnovitvijo normalnih gospodarskih in političnih stikov s sovjetsko Rusijo. Korak, ki ga namerava storiti, motivira naša vlada s tem, da so se razmere v tej, že dolga leta iz mednarodnega življenja izločeni državi, v zadnjem času obrnile na bolje, da Rusija gospodarsko vedno bolj okreva in da je pričakovati njenega skorajšnjega povratka na svetovni trg kot odločilnega faktorja zlasti glede sirovin in poljedelskih pridelkov. Bivši naš poslanik v Atenah, Živojin Balugdzic, ki je znan kot spreten diplomat, naj bi prevzel važno in ne baš lahko misljo, da stopi v Berlinu v stike z merodajnimi zastopniki sovjetske vlade ter na ta način sondira teren za končno ureditev odnošajev med obema državama. V Beograd prihajajo poročila, ki svetujejo naši vladi, naj izpremeni svojo dosedanje pasivno politiko napram Rusiji.

Ta lastavka, ki oznanja pomlad v napetem razmerju naše kraljevine kakor tudi večine ostalih držav do sovjetske Rusije, ni prva in menda tudi ne zadnja. Že nešteto krat smo čuli, kako si ta ali ona vlada prizadeva prebiti kitajski zid, ki loči po vojni največje in v smislu prirodnega bogastva najmočnejšo evropsko državo od ostalega sveta, toda vedno, kadar so diplomatje spregovorili o gospodarski ali politični kooperaciji z Rusijo, so naleteli na ovire, ki jih ni bilo mogoče odstraniti. Vse konference in pogajanja med zastopniki sovjetske vlade in zapadnih držav so pokazala, da bi bil mogoč sporazum samo tedaj, ako bi ruska komunistična stranka izpremenila svojo dosedanje taktiko v toliko, da bi smoter njene notranje in zunanje politike ne nasprotoval interesom ostalih demokratskih držav, ali, kar je istovetno, da bi ta stranka prenehala s diktaturo proletariata in priznala splošno veljavna načela demokratizma. Ta korak pa bi pomenil konec samovlade ene politične skupine, ki že šesto leto s terorjem in brezobzirnim zatiranjem svobodnega javnega mnenja strahuje ruski narod in mu vsiljuje svoj politični evangelij. Zato je razumljivo, da so komunistični voditelji tako oprezni in do skrajnosti trdovratni vedno in povsod, kjer je na kocki nadaljnji obstanek njihove stranke, čije geslo je bilo in ostane: z vsemi dopuščenimi in tudi nedopuščenimi sredstvi se boriti za dosego končnega cilja — svetovne socialne revolucije in federacije svobodnih sovjetskih republik. Moskvska vlada široko odpira vrata vsem, ki bi hoteli z njo sodelovati, ona je pripravljena na sporazum z vsako državo, samo da bi se z njeno pomočjo politično in gospodarsko opomogla toliko, da bi utrdila svoj položaj v notranjosti in bi

se ji ne bilo treba več bati pritiska od zunaj. Prebrisani komunistični politiki gredo celo tako daleč, da na videz ne nasprotujejo ideji paralelnega obstoja komunizma in kapitalizma, ker so se na delu prepirali, da bodalo in strojnica še ne zadostujeta za idejni prepoved ljudskih mas. Ljenu sam je nekoč izjavil, da morajo sovjeti še dolga leta računati s kapitalističnim zapadom kot skrajno neprijetnim sosedom, ki mu pa ni mogoče priti do živega, ker živi od tradicij prejšnjih stoletij. Za nas je glavno, je dejal opetovano ta stari lisjak, da utrdimo svoje pozicije doma, da premagamo finančno in gospodarsko krizo, da damo potrpežljivemu ruskemu narodu košček kruha in tako pridobimo na času toliko, da bo dozorelo vprašanje padca obstoječega družabnega reda na zapadu. Evropa je bolna in ne bo okrevala dotlej, dokler bo odločeval v nji kapitalistični sistem. Normalni proces zgodovinskega razvoja, ki podira staro in gradi novo, je svetovna vojna tako pospešila, da lahko z gotovostjo računamo, da bo svetovna revolucionarna burja v doglednem času postavila na razvalinah kapitalizma obmejnje stebre komunistične družbe.

Tako presoja današnji položaj sovjetski državnik in menijo, da je uresničenje njihovih idealov samo še vprašanje časa. In kakor hitro se dotaknemo problema obnovitve stikov z Rusijo, ne smemo pozabiti, da to ni več ona slovanska država, ki se je nešteto krat žrtvovala za druge slovanske narode, da je ona danes torišče internacionalizma in da je uradni Rusiji docela vse eno, s kom se zveže — z Nemčijo, Kitajsko ali Indijo, samo da bo ta družba odgovarjala njenim komunističnim interesom. Prepričani smo, da bi Moskva z veseljem sprejela v svoje naročje vse male države, samo da ustanovi močan afrikan proti antanti, ki je kot kompaktna mednarodna sila njen največji sovražnik. Že od postanka sem sovjetska vlada dosledno protežira in podpira premagane narode in nastopa proti zmagovalcem; temeljna točka njenega programa je mir brez aneksij in kontribucij, torej brez vojne odškodnine, kar bi znova rodilo s tolikimi žrtvami pokopano nemško nasilje nad malimi slovanskimi narodi. Ona ne pozna nobene razlike med nekdajnjimi prijatelji in sovražniki slovanske Rusije, družji se z elementi, ki so še nedavno pobijali ruski narod in ga psovali na najpogostejši način, preganja lastne državljane in prepušča rusko zemljo eksploataciji nemških naselencev, ker upa, da se bo z njihovo pomočjo najlažje obdržala na krmilu.

Rusijo kot odločilni gospodarski faktor pogreša danes ves svet, Rusijo

kot mogočno slovansko zaščitnico pa še posebej pogrešajo vse slovanske države, ki so brez nje pogosto le igrača v rokah drugih večjih narodov. Bolj kakor kdorkoli pa pogrešamo to slovansko Rusijo mi, ki smo najbolj eksponirani zavisti in grabežljivosti naših neposrednih sosedov. Zato je razumljivo, da tako radi ventiliramo vprašanje zopetnih stikov s to državo, ki bo pa žalibog za nas tuja tako dolgo, dokler bo tam na krmilu sovjetska vlada. Govoriti danes o obnovitvi političnih odnošajev z Rusijo je nesmiselno, ker bi morali v tem slučaju odpreti vrata komunistični propagandi in revolucionarni literaturi, ki bi preplavila in okužila vse zdrave sloje našega naroda. Poleg tega bi ta korak bržkone naletel na odpor pri Antanti, zlasti Franciji, ki ne more dovoliti, da se njena zaveznica zveže s vlado, ki očitno podpira Nemčijo v obnavljanju glede izvršitve versajske

mirovne pogodbe. Sploh pa je veliko vprašanje, kakšen utis bi napravila akcija naše vlade za zblizanje z Rusijo na zunanji svet, ki izvemoš Nemčijo in deloma Poljsko, še vedno vztraja na stališču, da bo mogoče z ruskim narodom živeti v družbi šele tedaj, ko njegov tilnik ne bo več nosil bremena komunistične diktature.

To so v glavnem pomisleki, ki govorijo proti vsaki akciji za politično zblizanje s sovjeti. Drugo je vprašanje normalnih gospodarskih stikov z Rusijo, ki si je v zadnjih dveh letih znatno opomogla tako, da bo moralo naše narodno gospodarstvo prej ali slej temeljito računati s tem faktorjem. V tem oziru bi pozdravili vsak korak, ki gre za tem, da naša industrija dobi bogato polje za uvoz sirovin in izvoz izdelkov, in samo strogo z gospodarskega stališča bi bilo želeli, da centralna vlada na ta ali oni način stopi v stike z Rusijo.

Vsi invalidski zavodi morajo ostati v dosedanjem obsegu, ker jih tudi nov načrt zakona predvideva. Otvorijo pa naj se še novi zavodi, ker ako primerjamo z razmerami v drugih državah, jih imamo pri nas skrajno malo. Pa še ti so tako slabi, ker tiče navadno v razdrapanih barakah, ki niso za sloveško bivališče. Ako država vrši redukcijo državnih nameštencev, kar se čuje danes ravno pri ministrstvu za socialno politiko, naj gleda, da spoštuje prvenstveno pravo vojnim žrtvam v službah. Kam naj gre polabljen invalid brez uda, ako ga država vrže sama na cesto? Kdo od privatnikov naj ga potem vzame, ako ga država, ki mu je dolžna nuditi pomoč in zaščito, sama izbaci. Ali mu ni obupati, ako mora še zdrav človek, ki je izbačen iz državne službe, trpeti take udarce vsled takega splošno priznanega nesocialnega dejanja, ki se udeležuje ravno s temi redukcijami čimovnikov? Hočemo, da se vpostavi normalen red in stanje, ki bi ne vznemirjalo ljudi še peto leto obstoja naše lepe države, stvorjene na tolikem trpljenju. Dajte nam, kar nam gre, ne jemajte nam pa tega, kar že imamo in smo težko priborili. Že tolikrat smo povedali in pokazali, kaj je treba storiti, da bo vprašanje vojnih žrtv razmeroma primerno slovečansko urejeno. Ne čuje se nas, ni odmeva. Ta spomenica naj bo zelo resen apel, ker ob sedanjih razmerah in pri bodočih predznakih vidimo skrajno nesocialen konec.

S spomenico, ki jo je združenje vojnih invalidov predložilo ministrstvu za socialno politiko kot protest proti ukinitvi tukajšnjega oddelka za socialno politiko, je sproženo vprašanje, ki mora biti vsestransko upoštevano in presojano. Temeljna zahteva zdrave državne uprave je regularna in pravična skrb za one državljane, ki iz tega ali onega razloga niso sposobni za delo in so tako navezani izključno na družbo kot faktor, ki je moralno obvezan, da skrbi in po svojih gospodarskih razmerah omogoči tem ljudem primerno življenje. To funkcijo opravljajo posební upravni čimovniki v vseh modernih državah in v kolikor je država bolj urejena in konsolidirana, v toliko je tudi njena socialna politika popolnejša in odgovarja interesom onih, ki jim je namenjena. K številnim kategorijam državljanov, čijih obstanek je neposredno odvisen od dobre socialne politike pa je svetovna vojna pribavila še eno in to so vojni invalidi in osirotili rodbinski člani, ki so izgubili v vojnem metehu svoje telesno ali duševno zdravje ali pa bližnje sorodnike, ki so jih dotlej preživljali. In dasti je s humanitarnega stališča popolnoma vseeno, na kak način je kdo izgubil svojo delosposobnost, je sloveška družba vendar moralno pristljena, da daje prednost onim, ki jih je vojna spravila na beraško palico. Tem nesrečnim žrtvam krvavih dogodkov mora posvečati največjo pozornost in kadar govorimo o socialni politiki, so poleg neprekosljenih dece invalidi in vojne sirote prvi, ki imajo absolutno pravico zahtevati, da se jim na kakršenkoli način omogoči eksistenca. Tej docela upravičeni zahtevi se ne more in ne sme nihče uprati in če so na krmilu države faktorji, ki tega ne priznavajo, je njihovo delovanje škodljivo za državo samo.

Iz spomenice Udruženja vojnih invalidov kraljevine SHS

izvršnega odbora v Ljubljani, predložene ministrstvu za socialno politiko.

Invalidsko vprašanje se vedno bolj oddaljuje od svojega cilja. Čim bolj gremo dalje z regulacijo, tem bolj se kažejo dejstva, po katerih vprašanje mesto da bi napredovalo, nazaduje. Dogodki zadnjih mesecev, ki kažejo vse predznake, po katerih se misli priti do rešitve, so izzvali po vsej kraljevini, tako tudi v Sloveniji med maso vojnih žrtv veliko razburjenje in nezadovoljstvo.

Stvari so sledeče:

1.) Pri pokrajinski upravi imamo invalidski odsek, ki pa se namerava likvidirati in sicer na ta način, da se hoče reducirati skoro vse uradništvo, posamezne agende pa opustiti oziroma jih prenesti na druge oblasti. Poskrbljeno je bilo v Sloveniji za dobro invalidsko upravo, po zaslugi nekaterih izkušenih uradnikov, ki so znali vse to organizirati. Pred kratkim pa se je pričela ta uprava zelo krhati z različnimi neumestnimi centralnimi odredbami, ki pobijajo vsako pošteno delo in so za tukajšnje razmere popolnoma neizvedljive. Po zakonu o dvanaestih letih je pričel odstopati invalidski odsek vse neresene akte o pokojnikih rednemu sodišču. Ne da bi se to pustilo invalidskemu odseku, ki je dokaj točno vršil svoj posel, ali pa da bi se ustanovilo za presojo pokojnikov posebno invalidsko sodišče, se akti odstopajo rednemu sodišču, ki pri nas nima nobenega stika z invalidskim vprašanjem. Pri nas so sodišča namenjena popolnoma za druge zadeve, kakor za invalidsko vprašanje, ki je popolnoma politično-pravna značaja. Danes leži pri rednem sodišču v Ljubljani že nad 300 neresenih aktov za invalidske pokojnine in nihče jih ne pogleda. Po zakonu o dvanaestih letih je tudi odrejeno, da se morajo sploh vsi invalidski osebni akti poslati ministrstvu za socialno politiko v Beograd. Ako se bodo stekali skupaj vsi akti iz cele kraljevine v ministrstvu bo moral

biti tam tak arhiv, da ga nihče ne bo mogel držati v evidenci in ga pregledati. Nastal bo kaos, v katerem se bodo izgubljali posamni važni dokumenti.

Najbolj značilno za našo bodočnost ter kako se misli reševati invalidsko vprašanje, je dejstvo, ki se je pokazalo te dni, ko je inšpiciral v Ljubljani ustanove ministrstva za socialno politiko neki g. načelnik, ki se je po informacijah invalidov izjavil: a) da je invalidski dom nepotreben in naj se ukine; b) da se proteza delavnica ukine in priklupi ortop. zavodu v Beogradu; c) da se invalidski odsek sploh na 4-5 zaposlenih moči reducirati; d) da naj redukcija komisija reducira vsaj eno tretjino invalidov, vdov in sirot. Vse te izjave, ako bi se udeležile, bi uničile sploh vse in na mah ukinile vso preskrobo. Potem bi ne mogli govoriti sploh o nobenem vprašanju in preskri več. Kam naj gre brez sredstev invalid, da se izuči, ako ne bo invalidskega doma? Ali naj se vozi v Beograd, da mu umerijo protezo. Ali bo to za državo ceneje in prikladnejše? Ako bo komisija za reduciranje invalidov odbila eno tretjino ali je gotovo, da bodo isti sami neinvalidi? Mislimo, da se nikakor ne more preliminirati kar število, ki mora brezopojno odleteti, pa tudi ako so zares invalidi med njimi. Ne gre tukaj za sredstva, ker se lahko uredi, da dobijo težki invalidi večjo polni invalidi manjšo in polinvalidi po potrebi še manjšo državno preskrobo ali odškodnino. Pošten zakon to lahko brez vsake redukcije regulira, samo ako se hoče in je dobra volja. Invalidska oblastva se ne smejo nič reducirati; ker je v interesu invalidov, da imajo dobro upravo. Invalidski odsek v Ljubljani naj ostane neizpremenjen v istem obsegu kot je sedaj. Zato plačuje narod davek, da se črpajo sredstva v prvi vrst za dobro upravo.

Claude Farrère — prev. Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

31

Lahkotno je vstopil in se vsedel. Kočija je oddrdala. Piercovi koleno sta vstaj med modrim in črnim krilom, in oboje ga buri z istim občutkom — občutkom neskončne čistosti.

»Nimate nič posla?« ga je vprašala gospa Sylva. »Peljite se z nami do Tuduca, saj se povrnemo v mesto pred sedmimi.«

Pierce je povabilo sprejel in se topleje zahvalil kot zahteva najstrožja vljudnost. Ta nepričakovani sprehod ga je prav zares očaral. Že eno uro mu begajo misli Malaiseve besede in že je vzkalila v njem radovednost, kakšni so ti pošteni ljudje, ki jih ne pozna, ki jih ni nikoli poznal . . . nikoli, nikjer. Kdo ve? Morda pa so bolj zabavni, manj enolični kot njegov stalni krožek vlačug, ničvrednežev in civiliziranih nihilistov, — da, preveč civiliziranih. Zdaj, ko sedi pri tej deklici, ki je zares čista in nedolžna — niti sekundo ni podvomil o tem — zdaj se zdi Piercu, da je našel zatočišče v najvišji alpski samoti po oni dolgi in mrzlični dobi, ki jo je preživel po igralnicah, v malih gledališčih, v nočnih gostilnicah in po bežnicah; tu pa svetostno vdiha deviški zrak ledenikov.

. . . In Selysettin nasmeh in njena živa govori — kako sveže, kako božajoče! In pokojno obli-

je gospe Sylve in njen glas — kako mehko, kako pomirjačo!

Piercu je toplo pri srcu, objemlje ga mehka uspanost, in ni mu do govorjenja. Voz obkrožava stare utrdbe, drdrja po deželskih cestah in premosti arroyo pri botaničnem vrtu. Most je zapuščen, zapuščen so tudi rdečkasti drevoredi, ki dremlejo med sejo iz bambusov in magnolij: Saigon vrši in očakuje po »Inšpekciji«, botanični vrt pa je do solnčnega zahoda osamel, brez sprehajalcev.

Gospodična Sylva je vprašala: »Gotovo poznate Tuduca?«

»Tuduc? . . . — Pierce se je iztrgal iz mehko-nega mirovanja, da je sploh utegnil odgovoriti: »Tuduc? Ne . . .«

Gospodična Sylva je vznevoljena vzkliznila: »Kaj, vi ne poznate Tuduca? Boj Bog, kaj pa počenjate ta dva tedna, kar je »Bayard« v Saigonu?«

To pač ni lahko povedati, kaj da dela.

»Ne mnogo dobrega. Šele pozno se odpravim z doma; moj salis me vodi, kamor mu je ljubo, — to pa je vedno »Inšpekcija.«

»Inšpekcija« je neznanost, je spregovorila gospodična Sylva odločno. »Vse preveč kočij, oblek in lepotic, vse preveč odličnikov je v tem zoprnem, premočrtnem drevoredu, kjer celo korakoma ni mogoče voziti. Boste videli, če ni cesta v Tuduc stokrat prijetnejša . . .«

Pierce je o tem že kar v naprej prepričan. Pri mostu ni cesta v Tuduc nič boljša od zločnega ko-

lovoza, ki se vije med rižnimi nasadi in košatimi magnolijami; toda ta rižna polja so bolj zelena kot irski travniki, in skozi vse cvetlične krone izdihavajo magnolije oblake slastno emocijskih vonjav.

»Nikjer drugod ni tako odličnih poti!« je dejal Pierce. »Saigon je prava dišavnica.«

»Nikjer drugod?« je vprašala gospodična Selysette. »Saj res, vi poznate vse dežele. Pripovedujte mi o svojih potovanjih . . .«

Pierce jih poslušno pripoveduje. Mnogo sveta je prehodil; z ostrimi očmi zna oceniti ljudstva in zemlje, iz sto slikovitih doživljajev umeje izbrati najbolj posebnega in najimpečnejšega.

Orisuje ji Japonsko, odkoder je prišel. Govori ji o hišicah iz belega lesa, ki se zde vedno nove, in o previsokih drevesih, ki jih ogrinjajo v skrivnostno zelene plašče. Pripoveduje o mostovih, ki se sločijo nad izsušenimi hudourniki in o podeželskih »chaisas«, kjer postrežejo potniku vedno s čašo vročega čaja, s svežim »castera« kolačem, in kjer se ročne strežajke nasmiljajo tako odlično. Očrtava ji temeljito zobčastega Fusi-Sana in pobožne sprevede žolhtih, modrih in vijoličnih romarjev, ki pestrijo njegovo snežno odelo. Kar pozablji je omeniti z bambusom omrežene »Joshivare« in prosto dušne ter gostoljubne mumsje in ves japonski »akebe« (t. i. vse, kar je nesramno) — kar lahko je pozabil: gospodična Sylva razproža okrog sebe nalezičivo čistost.

Kočija je privozila čez potoček po mostu iz rdečje opeke.

»Ali so taki japonski mostiči?« je vprašala gospodična Sylva.

»O, ne; to vam je tisoč razlik, da jih res ne morem pojasniti. Toda že pogled na ta potoček in ta most me prepričuje, da nisem nikjer drugod kot v Kočičini. Na vsem svetu si nista dva pokrajini slični; to pa seveda velja za oči, ki znajo gledati.«

»Kako zanimivo!« je vzkliznila deklica. »Toliko stvari ste videli in jih tako ohranili kot fotografije na dnu spomina! — Vaša glava je kakor kak album slik.«

»Zanimivo, da, pa tudi žalostno,« je pripomnila gospa Sylva s svojim zamišljenim glasom; »morarji, ki jih vedno izganjajo iz vseh krajev, ki so jih vzljubili, gotovo poznajo prav toliko domotožij kot je njihovih potovanj . . .«

Prejšnji teden se je Torral norčeval iz Piercove ožotnosti; zdaj se je Pierce tega spomnil in zato mu je sočutje gospodične Sylve toliko slajše.

»Toliko domotožij ne užalostja. V spominu ohranimo ljubko in mično podobo nekdanje dežele, ki jo pa redko pogrešamo, saj jo nadomestimo nove dežele; tako izbije žebelj žebila. Kako naj bi tu, v tem gozdu cvetočih magnolij hrepenel še po čem?«

Gospodična Selysette je zmajala s glavaso glavo: »In jutri boste v kakem drugem gozdu pozabili na tega. To je nestanovitnost . . .«

Pri pokrajinski upravi za Slovenijo smo imeli dosedaj poseben oddelka za socialno politiko, ki je vršil svojo funkcijo v splošno zadovoljstvo. Ako priznavajo, da je bil ta urad na mestu, oni, ki so bili na njegovem delovanju neposredno zainteresirani, tedaj ni dvoma, da je bil ta oddelka pokrajinske uprave res to, kar se od njega zahteva. Vprašanje redukcije državnega uradništva pa se je zajedlo tudi v to prepotrebno institucijo in kakor je razvidno iz navedene spomenice namerava centralna vlada reducirati uradništvo tega oddelka tako, da sploh ne bo več mogoče govoriti o kakršni socialni politiki, kajti čim odpade upravni mehanizem, ki se je pečal samo s tem problemom, odpade tudi nadaljna rešitev problema kot takega. Spodnji socialno politiko s katerokoli drugo stroko pokrajinske uprave ali pa reducirati jo do minimuma in pustiti samo še nekaj okostnjakov, pomeni paralizirati delo, ki je bilo v interesu ne samo invalidov in vojnih sirot, marveč tudi države same. Zato smo odločno za to, da se redukcija ne sme dotakniti uradništva oddelka za socialno politiko in da slednji pod nobenim pogojem ne sme biti ukinit. Tu ne more biti nobenih pomislekov, nobenih izjem in nobenega partizanstva, pa tudi zavijanje resnice ni umestno.

Oddelku je načeloval v zadnjem času dr. Goršič, ki je znan vsem invalidom kot vreden uradnik in dober strokovnjak. Njegovo delovanje ni naletelo nikjer na odpor, kar je najboljši dokaz, da je bila socialna politika v Sloveniji v zanesljivih rokah. Porečemo vprašanju ukinitve oddelka za socialno politiko je posvetil sobotni »Slovenec« uvodnik, v katerem se z vso njemu lastno perfidnostjo zaletava ne v ene, ki bi bili v tem slučaju dejanski odgovorni za žalostne posledice, pač pa v osebo dr. Goršiča, ki je v očeh klerikalnih politikov »človek z nesocialnimi metodami, brez vsakega socialnega čuta, ki pospešuje redukcijo, meče uslužbenca na polje« itd. V prvem delu tega značilnega članka, iz katerega odseva v pravi luči ne socialna pravičnost in skrb za sirote, nego običajno klerikalno partizanstvo, tudi »Slovenec« na videz nasprotuje redukciji

uradništva in ukinitvi oddelka za socialno politiko, toda vse lepe besede in spretno zavite fraze so le uvod za naskok na do sedanjega šefa dr. Goršiča, ki bi mu klerikalci prav radi preskrbeli naslednika iz svoje srede. Z ene strani klerikalci zahtevajo od pokrajinske uprave, da ukinitve in nepravilno redukcijo prepreči, s druge pa v isti sapi trdijo, da niso proti pametni in pravočasni redukciji. In nadaljujejo v istem partizanskem duhu: Redukcija, če se mora izvršiti, naj se začne pri onih osebah, katerim redukcija ne bo uničila eksistence. Med te osebe spada seveda dr. Goršič itd. Gre torej, kakor vidimo, ne za oddelek kot tak, ne za socialno politiko, ne za preskrbo invalidov, vojnih sirot, vdov, nepreskrbljene dece in drugih za delo nesposobnih državljanov, nego za nekatero osebo, ki so klerikalci na poti in bi se jih radi iznebili. Kaj pa, če bi se redukcija dotaknila onih oseb iz njihovega tabora, ki bi jim tudi ne uničila eksistence, ker so mnogo bolj situirani kakor dr. Goršič? Tedaj bi bila bržkone krivična in »Slovenec« bi gotovo protestiral proti nji. In kdaj je redukcija uradništva v tako važnem uradu kakor je oddelka za socialno politiko pametna in pravočasna? Menda tedaj, ko bodo klerikalci absolutni gospodarji v Sloveniji in jim ne bo treba več apelirati na siromašne sloje, da si z demagoškimi frazami osigurajo svoje stališče. In čemu »Slovenec« apelira na parlamentarno delegacijo, naj skuša ukinitve oddelka za socialno politiko preprečiti? Kje so poslanci SLS, ki so bili dosedaj vedno na jeziku in so tako imenitno skrbeli za svoje volilce?

Ne, gospodje, tako ni mogoče reševati vitalnih vprašanj. Kakor govorimo o socialni politiki, ne smemo igrati glavne vloge osebnosti, strankarski interesi in demagogstvo, nego to, kar je smoter socialne politike in to je skrb za one, ki jim pomanjkanje duševnih ali fizičnih sposobnosti ogroža eksistenco. Mi smo načelno proti redukciji uradništva in ukinitvi tega neobhodno potrebne oddelka in ne moremo odobravati, da se celo v tem slučaju sili na dan s partizanstvom in politično nestrpnostjo.

Dr. Beneš o delova nju društva Narodov.

»Pravo Lidu« prinaša razgovor svojega ženevskega poročevalca z dr. Benešem o delovanju in ciljih Zveze narodov. Na prvo vprašanje, ki se je tikalo grško-italijanskega konflikta in stališča Zveze narodov napram temu problemu, dr. Beneš ni odgovoril, češ, da sedanja situacija še ne dovoljuje odgovornim politikom, da bi dajali kakršnekoli izjave. Na drugo vprašanje, v čem vidi glavne uspehe dosedanjega dela Zveze narodov, je dr. Beneš odgovoril, da si je Zveza narodov pridobila velikih zaslug s tem, da je srečno in pomirljivo likvidirala zelo mnogo manjših nesporazumov in sporov, iz katerih bi bile brez njene intervencije nastale nevarne komplikacije. Z druge strani pa je Zveza narodov mnogo pripomogla k temu, da javno mnenje vsega sveta igra vedno večjo vlogo v mednarodno - pravnih vprašanjih, da vedno bolj obsoja nasilje in zastopa idejo mirne rešitve sporov, ki nastajajo med posameznimi državami. Dr. Beneš upa, da bo vprašanje razorožitve tekem letošnjega zasedanja znatno na-

predovalo. Prejšnje zasedanje je izvršilo zelo važno pripravljalo delo in ako se v tem času ne pripeti kaj posebnega, bo letošnja seja sprejela predlog glede garancijskih pogojev, ki temelji na načrtih lorda Cecilia in polkovnika Requina. Sedanja organizacija Male antante se zelo dobro ujema s splošnim okvirjem te garancijske pogodbe tako, da nam ne bo treba v naši politiki ničesar izpreminjati. Dr. Beneš sicer ne pričakuje, da bo razorožitev mogoča takoj, vendar pa veruje, da bo polagoma mogoče doseči v doglednem času znatne uspehe. Glede madžarskega posojila prevladuje splošno naziranje, da je treba v tem slučaju postopati zelo oprežno. Ne gre tudi za tisti primer kakor z Avstrijo. Glavna ovira je v tem slučaju političnega značaja in zato je madžarski problem težji kakor je bil avstrijski. Naše stališče je znano od sinajske konference, velenile pa dosedaj še niso zavzele enotnega stališča. Ves problem igra na zasedanju danes manjšo vlogo, nego se je pričakovalo še nedavno.

REŠKO VPRAŠANJE V FRANCOSKEM TISKU.

Pariški »Journal des Debats« je priobčil, kakor smo že zabeležili, Pierre Bernusov uvodnik o reškem vprašanju, ki zasluži, da z njim seznanimo našo javnost, da iz njega razvidi, kako sodijo pariški politični in novinarski krogi o tem našem sporu z Italijo.

Pierre Bernus podaja najprvo temeljne osnovnice tega spora in navede 4. člen rapalske pogodbe dne 12. novembra 1920, ki se glasi: »Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev priznavajo popolno svobodo in neodvisnost reške države in se obvezujeta spoštovati jo in perpetuo. Reška država se sestavi iz corpus separatum, ki ga tvorijo današnje meje reške občine in okraja ter pas istrskega ozemlja.« Glasom te pogodbe so torej Sušak, Baroš in Delta izrecno prisojeni Jugoslaviji. Posebna komisija je nato ugotovila natančne meje reške države, pri čemer so varovale zgornje teritorialne določbe. Nato je Italija izpraznila Sušak, toda Baroš in Delta si je še nadalje pridržala. Novo vprašanje je nastalo, ko se je hotelo ustanoviti skupno gospodarsko enoto med posameznimi deli reškega pristanišča, namreč med ožjim reškim pristaniščem in pa med Barošem in Delto, ki pripadata Jugoslaviji. Po dolgem zavlačevanju je italijanska delegacija predlagala meseca avgusta, da se to vprašanje reši na ta način, da se Sušak, Baroš in Delta pripojijo reški državi in zadnja postavi pod stalno italijansko kontrolo. Jugoslovenci so seveda tak predlog gladko odklonili, ker bi njegovo sprejetje pomenilo kršitev rapalske pogodbe in faktično vlast Italije ne samo nad Reko, marveč celo nad Barošem, Delto in Sušakom. S tem predlogom je združil gosp. Mussolini tudi pretnjo, da ga mora Jugoslavija sprejeti do konca avgusta, ker si sicer pridržijo »svobodne roke«. Avtentičnost te grožnje se je pozneje demantirala. Po tej recapitulaciji glavnih točk reškega vprašanja izjavi Pierre Bernus: »Povsem varietno

je, da bo beogradska vlada zahtevala arbitražo predsednika švicarske konfederacije, ako se ne pojavi možnost kakga sporazuma. Člen 5. rapalske pogodbe natančno predvideva priziv in se glasi: »Meje ozemlja, določenega v prejšnjih členih, se bodo načrtale na liču mesta po razmejitveni komisiji, ki bo sestojala na pol iz zastopnikov kraljevine Italije, na pol iz delegatov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. V slučaju nesoglasja, velja definitivna arbitražo predsednika švicarske konfederacije.« Ako se zahteva arbitražo, ali bo g. Mussolini odklonil arbitražo pod pretnjo, da se ista predvideva samo za določitev granice?

Take omejene interpretacije ne moremo pod nobenim pogojem brniti. Ako se vendar postavi na to stališče, se bo njegova politika izkazala kot edino vzemirajoča: vlado, ki pri vsakem konfliktu rožlja z nasilno rešitvijo in ki odklanja posredovanje Društva narodov ter zanika arbitražo, predvideno celo v pogodbi, po njej podpisani, bi končno odnesel splošni vihar. V tem slučaju bi Italija imela proti sebi drugače močno stranko kakor pri krški zadevi, in posledice takega konflikta bi bile neizmerno nevarnejše. G. Poincaré je imel pravkar priložnost razgovorjati se o tej zadevi z g. Pašićem. Ne vemo, ali gre za to, da po poročilu »Pravde« predloži Rimu rešitev, ki jo je sprejel jugoslovanski ministrski predsednik. Izven dvoma pa je, da se zaveda važnosti te zadeve. Francija bi ne mogla ostati ravnodušna napram grožnjam, usmerjenim proti Jugoslaviji in končno proti Mali antanti: v tem slučaju bi bila vsa njena politika na kocki. Potrebno je, da s tem Rim natančno razuma. Odklonitev arbitraže, predvidena v pogodbi, bi nakopal Rimu veliko krivdo. Zaradi tega upamo, da Mussolini ne pade v skrajno nezmernost v zadevi, ki bi takoj zainteresirala vso Evropo.

Telefonska in brzojavna poročila Reški problem.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Zunanje-politična situacija se ni v bistvu popolnoma nič spremenila. Ministrski predsednik g. Pašić je tekem včerajšnjega dneva informiral člane vlade o uspehih v Parizu, posebno pa o odločilni fazi reškega problema. Vlada glede Reke ni storila nikakega defenitivnega sklepa.

Angleški tisk zaznamuje veliko bojazen jugoslovanskih diplomatskih krogov, da pride do kakih komplikacij. Te vesti, po večini inspirirane od italijanske strani so v marsikaterem oziru pretrane. Položaj je treba presojati popolnoma trezno in objektivno.

Politični krogi splošno konstatirajo neobičajno agresivnost italijanskega premijerja g. Benita Mussolinija. Mussolini je v resnici izjavil, da zahteva do 15. t. m., da se spravi z dnevnega reda reško vprašanje. Mussolini zahteva, da se reško vprašanje reši na temelju zadnjih italijanskih predlogov. Od naše strani izjavljajo, da mora naša država vedno vstrajati na principu striktno izvedbe rapalske pogodbe, do danes pa še ni bil predložen od nobene strani predlog, da se reško vprašanje predloži v razsodbo mednarodnemu razsodišču. Splošno smatrajo v Beogradu, da pride med Italijo in našo državo do prijateljskega sporazuma.

— Rim, 12. septembra. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je predsednik Mussolini podal obširen ekspozé o zunanje-politični situaciji. Po njegovi izjavi se grško - italijanski konflikt približuje končni rešitvi na temelju sklepov posaniške konference v Parizu. Ti sklepi v bistvu soglašajo z zahtevami Italije, ki jih je stavila vlada napram Grški. Mussolini je dalje izjavil, da bo Italija takoj izpraznila otok Krk, kakor hitro bo Grška izpolnila vse pogoje.

Velike težkoče pa dela vladi reško vprašanje. Dne 31. avgusta bi imela paritetna komisija v Rimu zaključiti svoje delo ter izročiti obema vladama svoje sklepe. Italijanska vlada se je obrnila sedaj v Beograd s predlogom, da se doseže v reškem vprašanju do 15. t. m. končni sporazum, ker se Reka nahaja v težkem materijalnem in moralnem položaju. Na poslednji predlog naše vlade beogradska še ni odgovorila na to. Najnovejši predlog Italije je bil beogradske vladi izročen preko jugoslovanskega posaništva v Rimu. Ugotoviti je treba, da do danes italijanska vlada še ni prejela odgovora. Vse vesti o arbitraži oz. intervenciji francoske vlade so preurane. Obstoji možnost priateljskega sporazuma brez posredovanja in vpilvanja. Jugoslovanski vladi pa je treba priporočiti večjo širokogrudnost.

Ministrski svet je odobril soglasno poročilo Mussolinijevo o reškem problemu.

— Rim, 12. septembra. (Izv.) Oficijozna nota izjava glede reškega problema: Nekateri zunanji listi nabirajo vesti o velikih bojnih pripravah Italije proti Jugoslaviji, ako do 15. t. m. ne pride iz Beograda na italijanski ultimatum zadovoljiv odgovor. Govori se o pomorskih demonstracijah in o fašistovskih ekspedicijskih. Nikdo pa ni mislil na vojaški pritisk take vrste in dne 15. septembra ne poteče nikak ultimatum Italije proti Jugoslaviji. V seji 31. av-

gusta so se obvezali jugoslovanski komisarji, da pride odgovor beogradske vlade do 15. t. m. in ta termin je bil sprejet. Ako bo pa imela beogradska vlada potrebo, vsled težav v sporu med Hrvati in Srbi, da se določi drug dan za odgovor, bo naša vlada dovolila podaljšanje roka ali dodaten razgovor, vedno prežeta iskrene želje, da se pride direktnim in prijateljskim potom do sporazuma med Rimom, Beogradom in Reko. Problem je zrel in čas je, da se zaključi, pa brez ultimata in brez pomorskih demonstracij. Bedaki so oni, ki sanjajo o nepremišljenih korakih Italije. Kdor želi absolutno nasilen italijansko-jugoslovanski prelom, ni prijatelj Italije, pa najbrže tudi ni prijatelj Srbov, Hrvatov in Slovencev.

BREZ FRANCOSKEGA POSREDOVANJA. — ROK, DOLOČEN NA DAN 15. SEPTEMBRA, SE LAHKO PODALJŠA. — OFICIJOZNA NOTA.

— Rim, 12. septembra. (Izv.) »Corriere d'Italia«, čegar glavni urednik Mattei Gentili je bil član paritetne komisije, piše: Pariške informacije o posredovanju Poincaréja v reškem sporu so zelo pretirane. Poincaré je pač govoril s Pašićem, kakor je z njim govoril tudi italijanski poslanik Avezzano, in gotovo je kazal zanimanje za rešitev reškega problema, toda ne more se govoriti o kakem pravem francoskem posredovanju v svrhu, da se doseže rešitev. Poincaré se je korektno omejil na izraz želje, da bi se dobila med Rimom in Beogradom formula za sporazum v reškem vprašanju, katero zadnje dni ni napredovalo, ker beogradska vlada vstraja pri odklonitvi italijanskega predloga.

DESINTERESEMEN ANGLIJE GLEDE REKE.

— London, 12. septembra. (Izv.) Na podlagi avtentičnih informacij priobčuje »Daily Telegraph« vest, da je Angleška desinteresirana glede razvoja reškega konflikta in da je angleška vlada odločila prepustiti Franciji vlogo posredovalca med Jugoslavijo in Italijo. Samoočebni umevno pa je, da bo angleška vlada stavila na dispozicijo vsa sredstva za ohranitev miru.

NIKAK ULTIMATUM ITALIJANSKE VLADE GLEDE REKE.

— Zeneva, 13. septembra. (Izv.) Iz Rima javljajo: Čeprav italijanska vlada sili na končno rešitev reškega problema, vendar ni izročila beogradske vladi nikakega ultimata. Vsa poročila o kakem strogem nastopu napram Jugoslaviji, o kakih vojaških pripravah so po očitnem izjavi brez vsake podlage. Dne 15. septembra ne poteče nikak ultimativni rok, ker sploh ni bil podan nikak ultimatum. Beogradska vlada do danes še ni stavila konkretnih protipredlogov. Mussolinijeva vlada pa si vsekar želi po 15. septembru ohraniti svobodo akcije.

Italijanski predlogi gredo za tem, da prevzame paritetna komisija upravo mesta Reke pod italijansko suvereniteto. Italija prepušča vodstvo železnice posebnemu konzorciju in priznava Delto in Baroš Jugoslaviji, toda le pod pogojem, da sta oba ta dela tesno združena z reškim pristaniščem za dobo 99 let. Le na ta način se lahko razvije reško pristanišče.

Finančni odbor.

VPRAŠANJE POVIŠANJA TAKS.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Včerajšnja seja finančnega odbora je potekala deloma mirno. Finančni odbor je nadaljeval razpravo o zakonu glede povišanja taks in pristojbin. Razprava je trajala približno tri in pol ure. Posl. S. v. č. (dem.) je grajal finančno politiko sedanje ministrice financ. Skušal je ugotoviti, da ta politika ne privede k stabilizaciji našega dinarja. Njegova kritika pa ni dosegla pravega namena, ki ga zasledujejo demokratije, do nedavnega časa vodeči našo finančno politiko. Posl. Kapetanović (musl.) je bil proti povišanju ter je izjavil, da bo glasoval proti zakonu. Posl. Zebot (kler.) je grajal nekatero takse in pristojbine, ki poglavito zadenejo Slovence. Posl. Vlada Andrić (rad.) je branil sedanjo politiko finančnega ministra. Razprava se danes nadaljuje ter je pričakovati, da bo zakon v podrobni debati sprejet.

Madžarska in Mala antanta.

— Budimpešta, 13. sept. (Izv.) Madžarski predsednik grof Bethlen in zunanji minister Daruvarj v Zenevi skušata z vsem diplomatičnim sredstvi doseči naklonenost Male antante, posebno pa naklonenost naše države.

Gospod grof Bethlen dobro ve, da bo imel zunanji minister dr. Nincić kot predsednik budgetno-finančne komisije važno in odločilno besedo pri ureditvi madžarskih državnih financ, to se pravi pri dovolitvi posojila Madžarski. Dočim madžarska vlada v Zenevi izraža svojo lojalnost

dneve je imel maršal Franchet d'Espéray daljše konference s prometnim ministrom dr. Velizarjem Jankovcem o naših železnicah.

ČESTITKE BOLGARSKEGA KRALJA NAŠEMU KRALJU.

— Sofija, 13. septembra. (Izv.) K rojstvu prestolonaslednika kraljevine SHS je poslal bolgarski kralj Boris našemu kralju Aleksandru najiskrenejše čestitke. Tudi vlada Cankova je izrazila na poslaništvo tople čestitke z željo, da bi bilo rojstvo prestolonaslednika v veliko srečo in napredek naše kraljevine.

KRST PRESTOLONASLEDNIKA.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Iz dvornih krogov doznava vaš beogradskega dopisnik, da se vrše priprave za krst prestolonaslednika. Definitivno dan krsta še ni določen. Splošno na pričakujejo na dvoru, da bo krst dne 1. oktobra. Krstne slovesnosti nameravajo združiti s svečano poroko princa Pavla.

POROKA PRINCA PAVLA.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Po informacijah z dvora se vrši poroka princa Pavla z grško princeso Olgo dne 2. oktobra. Princ Pavle je sedaj odpotoval v Pariz in London, da pripravi vse potrebno za poroko.

NEMCIJA PRED FINANČNO KATASTROFO.

Milijardo dolarsko posojilo za sanacijo nemških financ.

— Berlin, 12. septembra. (K.) Akcija nove vlade, ki je napela vse sile, da reši marko in sanira državne finance, je ostala brez uspeha. Nasprotno, marka rapidno pada in danes je bila faktično že izven tečajja. Vlada je odredila, da se zaplenijo vse zaloge dragocenih kovin, kar je vzbudilo med verziški veliko razburjenje. Včeraj so začeli mnogi prebivalci zapuščati Berlin. Obmejne oblasti so bile na to begstvo opozorjene in so uvedle najstrožji nadzor nad vsemi, ki potujejo čez mejo. Prekoračiti nemško mejo je sedaj zelo težko. Potnike zelo strogo preiskujejo in konfiscirajo vse, kar najdejo pri njih dragocenega.

— Newyork, 12. septembra. (Brezlični brzojav Wolff.) »Newyork Times« priobčuje daljši članek, v katerem po informacijah iz newyorkskih finančnih krogov pišejo, da bo milijardo dolarsko posojilo v svrhu rešitve Nemčije pred gospodarskim krhom tvorilo glavni problem pogajanj mednarodnih benčnih krogov, ako bi bila sklenjena pogodba glede Poruhrja in sporazum z avstrijskimi. Četrtno posojila bo bržkone prepuščena ameriškim bankirjem. Industrijska posest Nemčije in one garancije, ki jih morajo dati drugi evropski narodi, bi služile kot jamstvo za to posojilo. Načrt, o katerem razpravljajo sedaj več ameriških bankirjev, predvideva nastavljen generalnega komisarja Zveze narodov, ki naj bi nadzoroval uporabo mednarodnega posojila v Nemčiji. Več denarnih zavodov je trdno prepričanih, da se jim bo posrečilo to akcijo končati z uspehom.

— Atene, 12. septembra. (Havas.) Grška vlada je izročila poslaniki konferenci noto, v kateri jo naproša, naj ji sporoči, kdaj prispe zavezniki brodovje, da bi bilo mogoče dati grški eskadri odgovarjajočo navodila glede kretanja. V noti je izražena želja, naj bi se datum po možnosti določil natančno.

— London, 12. septembra. (Wolff.) »Times« poročajo iz Rima, da je italijanska vlada sklenila držati Krk in druge otoke v svojih rokah dotlej, dokler ne bo končana preiskava glede umora in krivici usmrtenih. Italijanska vlada je prepričana, da lahko samo navzočnost italijanskih čet na Krku prisili Grke, da store svojo dolžnost. Ako pa bi preiskava trajala dolgo in bi zločincev ne bilo mogoče izslediti, tedaj bo italijanska vlada nastopila celo z zahtevno glede poravnave okupacijskih stroškov, češ, da je neuspešna preiskava posledica pomanjkanja dobre volje od strani Grške.

— Pariz, 12. septembra. (K.) V informiranih krogih se govori, da bo Mussolini danes obvestil poslanika Avezzano o svojem sklepu glede izpraznitve Krfa.

— Pariz, 13. septembra. (Izv.) Politični krogi pričakujejo, da bo v najkrajšem času likvidirano ruhrsko vprašanje. Francija ima načrt, da aktivno s pomočjo Male antante poseže v srednjeevropsko politiko in prične z akcijo konsolidacije gospodarsko-financijskega razmerja. Francija hoče na vsak način skleniti s Malo antanto trajno zvezo, da se točno izpolnjuje mirovne pogodbe in da se postavi protiutež italijanskemu imperijalizmu.

— Berlin, 12. septembra. (Izv.) Tekoči državni dolg je tekem zadnjih tednov poskočil od 363 na 1235 milijonov. Danes je nemška vlada izdala naredbo glede zaplenitve srebrnih, platinastih in zlatih predmetov. Naredba se strogo izvršuje.

— Pariz, 12. septembra. (Izv.) Ministrstvo zunanjih zadev je nocoj prejelo oficijelno poročilo o uvedbi direktnih pogajanj med Nemčijo in Francijo.

— Pariz, 12. septembra. (Izv.) »Daily Mail« poročuje izjava nemškega državnega kancelarja dr. Stressemanna, da bi bila nemška industrija pripravljena odstopiti 30 % delniške glavnice francoski industriji.

— Berlin, 12. septembra. (Izv.) Oficijelni tečaj je danes notiral 1 dolar 96 milijonov mark.

Perspektive angleške politike napram Nemčiji.

— London, 12. septembra. (Wolff.) Diplomatični poročevalci »Daily Telegrapha« piše, da se bo morala angleška vlada kmalu odločiti, kakšna bo njena nadaljna politika, ako Nemčija preneha s pasivnim odporom v Poruhrju in se začne nemško-francoska pogajanja. Zdi se, da obstoje tri alternative: 1.) Angleška vlada vstraja na zahtevi glede splošnega sporazuma med zavezniki in Nemčijo; 2.) ona se lahko pogaja s Nemčijo neposredno in separatno glede svojega reparacijskega deleža in istočasno ostane pri svojih zahtevah glede medzaveznikiš dolgov; 3.) ona se lahko povrne k politiki konsolidacije, odreže od reparacij, toda vstraja na popolnem izplačilu zaveznikiš dolgov.

Politične vesti.

— Klerikalci stopijo v vlado? Kakor poročajo »Vreme«, se je v eni izmed zadnjih sej ministrskega sveta govorilo tudi o prihodnosti dr. Korošca v Beograd. Politični krogi in člani vlade pripisujejo temu nenadnemu prihodu posebno važnost. Korošec sicer ni prišel v stik z radikalnimi predstavitelji, marveč se je mudil v vojnem ministertvu in v železniškem ministertvu. Ni dvomiti, da bodo te intervencije dovedle do pogajanj, ki bodo morda povzročila odločen preokret v politiki klerikalne stranke. Posamni klerikalni poslanci, ki prihajajo v Beograd, izjavljajo, da se ne protivijo eventualnemu vstopu klerikalcev v vlado, ker bi se s tem položaj vlade znatno ojačil, zlasti z ozirom na nesigurno in rezervirano stališče Nemcev in džemijeta. Še pred 6 meseci, ko so klerikalci vodili najgoročenejšo kampanjo proti vladi, so nekateri radikalni poslanci zatrjevali, da bo prevladala v klerikalnih instinkti oportunizma, ki je splošna karakteristika Slovencev, in da bodo v oktobru t. l. stopili v vlado. Bodoči dogodki bodo pokazali, v koliko je točna ta trditev.

— Konference ministrskega predsednika. Tekom včerajšnjega dneva je imel ministrski predsednik Nikola Pašić daljše konference z nekaterimi ministri. Zelo dolgo konferenco je imel z ministrom vojne in mornarice generalom Pešićem. Minister trgovine in industrije dr. Kojić je g. Pašiću poročal o važnih trgovskih zadevah in tudi o veselejšemu v Ljubljani. Pomočnik zunanjega ministra Panta Gavrilović je predložil ministrskemu predsedniku poročila o zadevi Reke.

— Italijanski manevri v Vipavski dolini. Velikim artiljerijskim vežbam italijanske armade pri Divači sledi manevri čet tržaškega armadnega zbora v Vipavski dolini. Zbranih je 12.000 mož. Sodeluje tudi številna artiljerija in mnogo zrakoplovnih oddelkov. Gre za serijo operacij, ki se raztezajo od koncentracije v Gorici do meje v bližini sovažnika in se razvijajo v razvrstitev in sukcesivne faze bitke. Operacijske čete vodi divizijski general Giovanni Castagnola.

— Angleške intirige proti malim narodom. André Tardieu, ki je s Clemenceaum sodeloval pri redakciji versailleske pogodbe, razlaga sedaj v listu »Echo National« nastopanje Anglije, katera je bila prva nasprotnica malim narodom, izvzema Grško, sedaj pa se v Zenevi in drugodi izgrava kot velikiodušna pokroviteljica malih narodov ter se Lord Cecil postavlja celo na čelo malih držav in govori o saint-germanski, neullski in trlansonski pogodbi s takimi besedami, ki zadevajo srce dežel v Srednji Evropi. Tega pa ni bilo l. 1919., ko so imeli ti mali narodi v angleškem ministru svojega nahušega nasprotnika, kar lahko potrjuje Beneš, ki je imel mnogo truda, da je branil meje, potrebne za obstojno češkoslovaško republiko, to lahko pove Paderewski, ki se spominja truda, ki je bil potreben s strani Clemenceau-a, da se je izjalovila ofenziva Lloyd Georgea proti Odanskemu in Gornji Šleziji. Ako bi bila triumfalna angleška teza, bi ne bilo Poljske. Star državnik Pašić gotovo ni pozabil onih, ki so vzdrževali njegove argumente v dolgem boju za Maribor. Vsi vodilni državni malih evropskih narodov so imeli v Angliji ostro nasprotnico. Samo Grčijo je Anglija vedno branila in protežirala. Ali Grčija danes lahko izmeri to, kar jo je stalo angleško malo desinteresirano podpiranje Velika Hubeze, katero si Anglija nadeva do malih narodov, bi se bila lahko udeležila v tisoč slučajih leta 1919., ali takrat je bila Anglija nema.

— Madžarska čaka na nemško pomoč. Dunajska »Arbeiter-Zeitung« prinaša govor madžarskega guvernerja Horthyja, ki je bil v Budimpešti konfisciran, da ne bi izvedelo zani inozemstvo. Horthy je izjavil, da se Madžarska ni borila za to, da bo razkosana in da bi prosila pred sovražniki, kateri so nekoč drhteli pred njo. Madžarska se mora zopet vzpostaviti v vseh svojih starih mestih. Turčija je pričela. Bolgarija je pregnala preveč popustljivo vlado. v Nemčiji pa pride skoro na krmljo vlada, katera obnovi narodno čast. Madžarska se mora na to pripraviti. To se dá izvršiti naložbe s pomočjo sedanjega narodnega in krščanskega kurza, ki je tako močan, da zdrobi vse svoje nasprotnike. Tako hudo pa vendar ne bo!

ZANIMIVA VOLILNA KAMPANJA.
Vsi stanovi bratislavskega prebivalstva so ogorčeni nad nezasišnim slučajem izkristjanjenja verskega četa v partizanske strankarske namene. Kakor je znano, se vrše te dni na češkoslovaškem občinskih volitvah. Slovaški klerikalci so napeli vse sile, da dobe pri volitvah večino glasov. Kako daleč so zašli v svojem zanimanju za politiko božji namestniki na zemlji, dokazuje volilna kampanja slovaške krščansko-socialistične stranke, ki je v Bratislavi izobesila letake s sliko Krista in njegovih apostolov ter napisom: »Jaz sem pot, življenje in rešnica«. Pod tem Kristusovim izrekom pa so klerikalci napisali: »Glasujte za listo krščansko-socialistične stranke! Tako so torej Krist in njegovi apostoli postali orčje za politično agitacijo. Kje je njegov biš, da bi očistil svetišče modernih kupcev? In kam prvi sočasna človeška družba?

Prof. Makso Pleteršnik †.

Iz Pišec pri Brežicah smo dobili tole brzojavko: *Profesor Makso Pleteršnik je danes, v četrtek, po daljši bolezni na svojem posestvu umrl. — Pogreb bo v Pišecah v soboto ob 11. dopoldne.*

Makso Pleteršnik se je rodil dne 3. decembra 1849. v Pišecah pri Brežicah na Štajerskem, hodil je v gimnazijo v Celju od leta 1851. do 1859., študiral nato štiri leta klas. filologijo in slavistiko (to pri Miklošiču) na Dunaju. Jeseni 1863. je nastopil kot namestni učitelj v Mariboru, leto pozneje v Celju. V poletju 1865. je bil imenovan za stalnega gimnazijskega učitelja na nižji realni gimnaziji v Kranju, kjer pa službe ni nastopil, ker je prejel že prej imenovanje za stalnega gimnazijskega učitelja na višji gimnaziji v Gorici. Po dveh letih (1867) je odšel na gimnazijo v Trstu, kjer je ostal štiri leta. Jeseni l. 1871. je prišel na (I.) gimnazijo v Ljubljani, na kateri je služboval do upokojitve (1900) celih 29 let.

Pisateljsko delo je pričel s sliko ruske književnosti v »Slov. Glasniku« (Krylov, 1868); nato je pisal za Stritarjev »Zvon« in »Slov. Narod« slika iz rimske in grške književnosti in zgodovine Antigona »Sl. Naroda« 1875. Periklej »Zvon« 1877, roman Prvi dnevi drugega triumvirata, »Zvon« 1880; več zanimivih razprav je pričel v gimn. programih tako o »Slovu o polku Igorjevem« (leta 1865), o Vodušku, učitelju ljubljanske gimnazije (Ljublj. 1876) o slovenskimi na ljubljanskem liceju (Ljublj. 1887) pri Matici Slovenski (»Slov. vanstvo« in razne posamezne razprave) i. dr. Glavno delo pa, ki je poneslo Pleteršnikovo ime v široki znanstveni svet, je vzorni Slovensko-nemški slovar (1894—1895), ki ga je urejeval in pisoval nad deset let. V njem je, kolikor je bilo to praktično mogoče, uveljavil glasoslovna in naglaševalna načela naj-

modernejšega slovenskega jezikoslovca svoje dobe, o. Stanislava Škrabca in ustvaril s tem enega najboljših in znanstveno najbolj porabnih slovarskih slovarjev. V znak priznanja za to v slovenskem jezikoslovju epohalno delo je bil pozvan po prevratu za pravega člana ljubljanskega Znanstvenega društva za humanistične vede (ustanovljeno leta 1820).

Pleteršnik je bil izredno blaga duša in jeklen značaj. Svojega narodnega prepričanja ni skrival tudi v najtežjih časih nemške liberalne vlade v 70. letih. Vendar radi njegovega neomadeževanega življenja se ni nihče upal proti njemu nastopiti. Bil je od začetka sotrudnik Slov. Matice, tako n. pr. je sodeloval pri »Slov. vanstvu« in skoro pri vseh slovenskih publikacijah. Znano je njegovo epohalno delo, slov. nem. slovar, do zadnjega zdihljaja je zbiral krajevna imena in jih redigiral.

Za revne dijake, kakor sploh za vsa narodna društva je imel vedno odprte roke. Ko se je slov. gledališče še imelo boriti z gmotnimi težkočami, je bil njegov stalni abonent, dasi mu je bilo, kakor mi je priznal, čisto neprijetno večer na večer hoditi vanje. Knjige iz svoje bogate knjižnice je vse razdalja šolskim in drugim zavodom. Še letos je svoje zadnje knjige daroval knjižnici realne gimnazije s slov. in nem. učnim jezikom.

Z rajnim dr. Tavčarjem sta bila velika prijatelja.

O njem se lahko reče, kakor o malom, da ni nikdar v svojem življenju nikomur krivice storil; zato pa tudi ni imel nobenega sovražnika.

Bil je ljubezniv in tih družabnik, ki se ni nikdar spuščal v burne debate. Zato ga je pa tudi bilo težko preprostiti da bi prevzel odborniško mesto v kakem društvu; če ga je pa prevzel, potem je pa tudi res delal.

Izredni občni zbor slovenskega trgovskega društva »Merkur«.

Včeraj zvečer ob 20. se je vršil v društvenih prostorih v Gradščini izredni občni zbor slov. trg. društva »MERKUR«. Zborovanje je otvoril predsednik društva ravnatelj g. Alojzij Lilleg, ki je uvodoma svojega govora pozdravil navzoče zborovalce, zastopnika ministrstva trgovine in industrije dvornega svetnika dr. Marna in zastopnika tiska. Po ugotovitvi sklepčnosti je imenoval gg. Kovača in Hribarja za zapisničarja in je takoj nato prešel na prvo točko dnevnega reda t. i. izročitev diplom članima članoma gg. Andreju Šarabonu, veletržcu v Ljubljani in Franu Golobu tovarnarju na Ljubi.

Govornik je izjavil: »Današnji občni zbor se vrši v okviru posebnega slavlja. Dana mi je naloga, da se oddolžim slavljencem s tem, da jih odlikujem protiglasovanjem za častne člane s častno diplomom. Ocena zaslug, ki sta jih današnja slavljena storila za naše društvo mi je zelo otežkočena, kajti če bi povedal vse, bi to zavzelo celo knjigo. Zatorej se omejim samo na glavne podrobnosti. Nekako pred četrto stoletje so se zbrali slovenski trgovci, da se emancipirajo od svojih trgovskih nasprotnikov — Nemcev. Ustanovilo se je najpreje slov. pevsko društvo »Merkur«, ki je štelo takrat 60 članov. Neumorno pa smo nadaljevali naš pokret in tako smo polagoma prešli na trgovsko organizacijo. S sodelovanjem današnjih dveh slavljencev g. Šarabona, ki je bil takrat varčen gospodar in ugleden trgovec in takrat še ne samostojnega, vendar energičnega in ambicioznega g. Goloba je društvo napredovalo v vseh ožirih ter si pridobilo velik ugled in trdno pozicijo, za kar so nas zavidali Nemci. Društvo je doseglo večino v bolniški blaginji, trgovskem gremiju in trg. obrtniški zbornici je črpala iz njega svoje najboljše moči.

Občni zbor je dobro vedel za zasluge obeh mož in je ocenil njihovo delo s tem, da jih je imenoval za častne člane in jima podelil častno diplomu. Ob današnjem slav-

lju obema iskreno čestitam ter jima ključem: Bog jih živi! Na mnogajeta leta!

Zborovalci so vstali s sedežev in vzklili: »Živio!«

Prvi se je nato giniten zahvalil g. Šarabonu naglašajoč, da kar je storil je bila njegova dolžnost, ki jo bo izvrševal tudi v bodoče.

G. Golob se je vidno in prijetno iznenaden zahvalil za odlikovanje poudarjajoč med ostalim, da so bila poto slovenskega trgovca trnjeva. Vztrajnost in zavednost slov. obrtnikov in trgovcev pa sta premagali vse ovire in jih bodeta tudi v bodoče. Govornik je nadalje želel, da društvo sprejme pod svoje okrilje mladino, ki je sedaj brez varstva in zasloble in ki bo podlaga gospodarskih sil in pridobitja. Narasčajo in nastavljenec je treba omogočiti obstojno in lepa harmonija, ki je vladala pred vojno med delodajalcem in delojemalcem naj zavladata tudi danes.

Kot zastopnik ministrstva trg. in ind. je čestital slavljencema dvorni svetnik dr. Marn naglašajoč, da jima ne čestita kot načelnik tega oddelka, temveč kot član društva in 18 letni urednik društvenega glasila. Izjavil je, da sta bila oba moža duša društva in je njihove zasluge na trgovskem polju težko opisati.

V imenu »Zveze trgovskih gremijev« je čestital slavljencema g. Jelačin, ki se je obenem tudi zavzel za predlog, da se prijetne mladina k delu. Svoj govor je končal z vzklikom: »Bog živi naša današnja slavljena«.

Zatem se je razpravljalo o izpremembi pravilnika. Sprejeta je bila med drugim kardinalna točka dnevnega reda, da se sprejmejo v društvo tudi ženske in sicer se rezervirali 2 mesti v odboru za trgovke in 2 mesti za nastavljenke. Spremenjenih je bilo tudi nekaj pravil, ki so pa bolj formalnega značaja.

Članarina se je zvišala za nekaj odstotkov. Po prečitanih nekaterih formalnostih je predsednik zaključil občni zbor.

Glasbeni vestnik.

— Konservatorij Glasbene Matice. — Danes v četrtek se začne redni pouk na konservatoriju Glasbene Matice. Nove priloge za pouk sprejema še pisarna Glasbene Matice. Gojenci, ki so lansko leto obiskovali pouk na konservatoriju in so se letos ponovno vpisali, naj se zgledajo po ob. 3. pri svojih bivših učiteljih v navadnih prostorih. Nove gojence pa odredi posamnim učiteljem ravnateljstvo konservatorija v pisarni Glasbene Matice.

— Pevska šola prof. dr. Kozine. V oblastno priznanem pevskem zavodu se prične redni pouk petja v ponedeljek 17. tm. Povzelo se bo solopetje za koncert in opero in (pri zadostnem številu gojencev) tudi skupinsko petje v treh oddelkih. I. oddelkec za dečke in deklice do 10 let; II. oddelkec za iste do 14 let; III. oddelkec za odrasle (v večernih urah). Ukovina po dogovoru — eventualno tudi brezplačno. Prilastitve se sprejemajo vsaki dan od 2—3 ure, popoldne v Bethovnovi ulici 9. I. nadst.

KOT NASLADA IN KOT HRANA JE NAJBOLJŠA ČOKOLADA »SANA.«

Turistika in sport.

— Šahovski klub »Mladinski« vprizori v nedeljo dne 16. tm. ob 4. uri popoldne živo šahovski igro s kostumiranimi igralci na prostornem dvorišču Mladinskega doma na Kodelievem. Ker je to prva prireditev te vrste v Sloveniji se šahisti in prijatelji šaha uljudno vabijo. Sodehje godba pod vodstvom gosp. kapelnika Dolnarja. Vstopnina 3 Din.

Društvene vesti.

— Podružnica Jugoslovanske Matice v Litiji opozarja že danes na veliko prireditelj. ki se vrši dne 7. oktobra v Litiji z zelo bogatim sporedom. Okolišna društva prosimo, da z ozirom na veliki pomen Jug. Matice na ta dan opuste eventualne svoje prireditve in posetijo našo slavnost. Z ozirom na zelo ugodno železniško zvezo, je zagotovljena polovična vožnja ter vabimo sosečna društva, da priljubijo svojo udeležbo, da se jim dopolnijo legitimacije. Torej 7. oktobra vsi v Litijo z željo: Odsramimo mejnike v tužnem Korotanu in naj zasije solnce svobode zaslužnjim bratom v Primenju Odbor.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 13. septembra 1923.

Krivica!

Po prevratu so sprejeli v našo armado mnogo oficirjev, ki so preje služili v bivši avstro-ogrski vojski.

Sprejemala je te častnike posebna komisija, katere delovanje smo že svoječasno opetovano ostro kritizirali, ker je sprejemala v našo vojsko čisto oficirje, ki so odkrili svojo jugoslovensko srce šele po prevratu, dočim je odklanjala častnike, ki so vsikdar tudi v najkritičnejših časih neustrašeno izpovedovali svoje odločno narodno mišljenje.

Vsi naši protesti so bili takrat brezuspešni, ker se je vojna uprava postavila na stališče, da se naj lajki ne vmešavajo v čisto vojaške zadeve, v katerih gre sodbu edinole vojaškim oblastem.

Tako je bilo v našo vojsko sprejetih razmeroma prav malo naših zares narodnih oficirjev iz bivše avstro-ogrsk. armade. Zato smo bili prepričani, da bodo vsaj ti, ki so prešli skozi kritično rešeto sprejemne komisije, ostali na svojem mestu vse dotlej, dokler jim bodo življenjske moči dopuščale služiti kralju in domovini.

Toda kakor vidimo, smo se tudi v tem oziru motili.

Najnovejša številka »Vojnega lista« priložuje namreč ukaz z dne 30. avgusta t. l., s katerim je bilo upokojenih 180 častnikov, ki so preje služili v avstro-ogrski armadi.

Med temi je razmeroma največ slovenskih častnikov, mož, ki so z vso vdanostjo in ljubeznijo služili osvobodjeni svoji domovini, oficirjev, ki so vsekoli v strokovnem oziru izborni kvalificirani in ki so si zlasti ob prevratu pridobili za našo narodno stvar neveljnih zaslug, katere bi morala uvaževati tudi vojaška uprava, ako neče, da jo upravičeno zadene očitjanje, da je krivična in pristranska.

Med častniki, katerih upokojitve razglasa »Vojni list«, čitamo tudi ime g. majorja Martina Colariča, katerega pozna kot navdušenega narodnjaka in v vsakem oziru odličnega častnika vsa Slovenija. Priznati moramo, da nismo mogli verjeti svojim očem, ko smo čitali neverjetno vest, da se nahaja med tistimi »nezanesljivimi elementi«, ki jih je treba iz naše vojske izločiti, tudi major Colarič.

Major Colarič je bil poleg generala Maistra eden tistih redkih oficirjev v avstro-ogrski armadi, ki je vsikdar in vselej brez strahu kazal svoje slovensko narodno mišljenje in ni niti takrat uklonil svojega tilička, ko so mu od zgoraj ukazali, da naj pristopi kot član v nemško Kazino. Bilo je to med vojno, ko je bil nemški teror najhušji, v času, ko so celo marsikateri sicer neodvisni Slovenci pljunili na svoj narodni ponos ter se iz strahu pred vojaškim terorjem valjali v prahu pred avstrijsimi vojaškimi mogotci. Kot sanitetni oficir je med vojno vršil svojo dolžnost ne toliko kot avstrijski vojak, kakor predvsem kot zaveden slovenski in jugoslovanski rodoljub. Vse svoje delo je osredotočil na to, da reši čim največ slovenskih, srbskih in hrvatskih vojakov gotovega pogina. Na stotine, lahko rečemo na tisoče, je slovenskih, hrvatskih in srbskih, predvsem pa bosanskih vojakov, katerim je major Colarič rešil življenje s tem, da jih je držal v vojaških bolnicah, dasi so nadrejene vojaške oblasti z vso silo pritiskale na to, da se jih čim najpreje znova pošlje na fronto, kakor so avstrijski vojaški krogi docela odkrito priznavali, kot navaden »kanonenfutter«. Lahko bi napisali debelo knjigo, ako bi hoteli nadrobno očitati to nadvse zaslužno, obenem pa tudi nadvse riskantno njegovo delovanje med vojno. Ob prevratu je bil major Colarič poleg generala Maistra med prvimi našimi oficirji, ki se je takoj postavil v službo narodne stvari ter vse svoje duševne moči in vse svoje delo posvetil organizaciji naše narodne vojske. V družbi z nekaterimi po večini rezerviranimi našimi častniki je organiziral v Ljubljani prve oddelke naše narodne vojske, ki so v zvezi z odlično četo podpolkovnika Švabčiča rešili Ljubljano pred splošnim kaosom. A tudi kasneje, ko so po prevratu pri nas nastale urejene razmere, je bil Colarič mož na svojem mestu. Za časa narodne vlade je bil na čelu komisije, ki je imela nalogo, da kontrolira sprejemanje bivših avstro-ogrskih oficirjev v našo narodno vojsko. Ker je poznal temeljito razmere v bivši avstro-ogrski vojski in poznal tudi v njej službo častnike, je bil Colarič v tej svoji lastnosti naravnost nenadomestljiv. Skrbno je pazil, da se v oficirski zbor ne vtihotapi nihče, čegar preteklost ni bila v narodnem oziru docela čista in neoporečna. Lahko rečemo: ako bi se držala kasneje imenovana beogradska komisija, ki je imela isti delokrog, načel, po katerih se je ravnal major Colarič, bi naši narodni vojski ostalo prihranjeno, da so se v njo vtihotapili, zlasti v bivših madžarskih pokrajinah, elementi, ki ji v istini ne delajo čast in ki niso vredni, da nosijo suknjo jugoslovanskega kralja.

In tega odličnega našega oficirja so sedaj upokojili! Upokojili so ga kakor številne njegove slovenske tovariše, katerim se, kakor njemu, ne da, ne kot oficirjem, še manj pa kot zanesljivim narodno mislečim ljudem, prav ničesar očitati — brez vsakega povoda, brez vsakega prevdarka.

Mi, ki poznamo majorja Colariča in večino njegovih že vpokojenih tovarišev, čutimo to vpokojitev kot udarec v obraz, kot krivico, ki nas skell tem bolj, ker dela vtis, kakor da se je hotelo s to vpokojitvijo namenoma zadelati slovenski del našega naroda. In to je fatalna stvar, ki ima lahko najtežje posledice! Nam in gotovo tudi vladji je ležeče na tem, da se državna misel, ideja državnega in narodnega edinstva utrjuje, ne pa podira. S takšnimi odredbami pa vlada ruši to, kar z velikim trudom, z velikimi žrtvami in tudi samozatajevanjem grade oni, ki med nami delujejo za državno in narodno edinstvo. Ali hoče vlada naporno delo, da se ukrepi državna ideja, s takimi nespametnimi ukrepi onemogočiti?

Ako ne, naj niti za hip ne premislja, razveljaviti ukaz z dne 30. avgusta, ker je sicer neizogibno, da bo v naši javnosti brez razlike na strankarsko pripadnost nastal vtihar, ki bo uničil v Sloveniji vse ono, kar so s težkim naporom in velikim trudom v zadnjih letih zgradili poborniki državne misli in narodnega ujedinenja.

Pričakujemo od vlade, da nemudoma popravi krivico, ki jo je zadalo vojno ministertvo slovenskemu delu našega naroda.

Ako vlada tega ne stori, bomo vedeli, da je ukaz vojnega ministra v soglasju s celokupno vlado zares preračunjen v to, da se zadene in brskira Slovence. In potem bomo uravnali svoje stališče v bodočnost.

★ ★ ★

— Čestitko Nemčiji k rojstvu prestolonaslednika. Po poročilu iz Beograda je včeraj izrazil nemški poslovni odpravnik iskrene čestitke Nl. Vel. kralju povodom rojstva prestolonaslednika v imenu predsednika nemške zvezne republike g. Eberta.

— Intervencija radi vpokojitve slovenskih častnikov. Jutri v petek, se odpelje v Beograd g. dr. Karel Triller, da kot načelnik narodnonapredne stranke intervenira na merodajnem mestu za one slovenske častnike, ki so bili z ukazom z dne 30. avgusta vpokojeni.

— Vpokojenih je 180 oficirjev, v veliki večini sposobnih in narodnih, dočim se to ni zgodilo pri manjvrednih bivših germanofilskih, ki se sedaj hitinjo navdušene jugoslovanske patrijote, a ki nimajo za ujedinenje prav nobenih zaslug. Največje ogročenje pa je zavladalo po Ljubljani radi upokojenja majorja Colariča, znanega narodnega oficirja, ki so se septembarskih dogodkih leta 1908 kljub triratnemu pozivu od njegovih predpostavljanih ni hotel vpisati kot član nemške »Kazine«, dasi so to storili menda vsi drugi slovenski častniki.

— V znak protesta proti krivice-nemu upokojenju za ujedinenje mnogo zaslužnega g. majorja Martina Colariča, znanega narodnjaka, je zbrala snož radi tega grdega čina ogročenca družba desetisoč kron (k tej vsoti prispeval je skoro polovico g. Fran Krapež) za »Sokolski dom« na Taboru. Ta svota se je izročila g. Jos. Turku, predsedniku fin. odbora za zgradbo Sokolskega doma na Taboru.

† Dr. Martin Travner. Včeraj dne 12. t. m. ob 15.30 je preminul dvor. svet. v dr. Martin Travner. Pokojnik je bil vedno neomajen branilec prava in strokovnjak v civilnem pravu. Njegove sodb. so bile vedno juridčno tehtne in je vedel let bil predsednik civilnopravnemu senatu pri dež. sodišču v Ljubljani. Umrl je bil vedno zav. vedno narodnjak. Rodil se je 20. okt. 1853 v Kamenčah pri Braslovcah na Štajerskem; z zelo dobrim uspehom je dovršil gimnazijsko študije v Celju in vsenčilšče v Gradcu. Kot sodnik je funkcioniral nekaj časa v Gradcu pri višjem dež. sodišču (slovenski senat), dalje v Celju, Marenbergu, Lj. senatu in končno v Ljubljani. Tu je po prevratu z vso vmeno vršil važne funkcije in mnogo pripomogel, da se je pri nas ohranilo sodstvo na vrhuncu. Kot potomec zelo ugledne narodne rodbine na Štajerskem ni nikdar zatalji svoje narodnosti in je bil povsod odličen sodnik in družabnik. Za svojo življenjsko družico si je izbral hčerko iz znane cerkniške narodne rodbine Obreza, ki se je zlasti odlikovala za časa taborov v Cerklju in njeni okolici. Prva žena Karolina mu je umrla 1907 leta in zapustila 3 otroke. Dva sina iz tega zakona zavzemata že ugledni mesti v javnem življenju. Prvi dr. Vladimir Travner je okrajni sodnik v Ptuj, drugi, dr. Leon Travner pa zdravnik v Ljubljani. Hčerka Milka je bila poročena z dr. Šerkom na Vranskem; pa je že v zgodnji mladosti umrla. Smr. dr. Martina Travnerja je iztrgala iz našega javnega življenja enega najboljših mož. Bil ni samo izvrsten sodnik in strokovnjak na polju prava, nego tudi vzor zavednega narodnega delavca in plemenitega družinskega očeta. Naj mu bo lahka zemlja, za katero je živel in delal! Njegov spomin pa ostane trajno med nami.

— Poroka na Triglavu. Poroki se je, dne 12. sept. v planinskih, sokolskih in narodnih krogih dobro znani trgovci g. Franjo Majer iz Maribora v kapelici na Kredarici pod Triglavom z gđ. Milo Škerjančev. Bilo srečno!

— Bilo poštne službe. Za upravnika prometa pri poštini hranišnici v Beogradu je imenovan šef oddelka poštnega čekovnega urada v Ljubljani g. Franc Cop.

— Mednarodni visokoleski tečaj na Dunaju. V torek so bili odprti na Dunaju mednarodni visokoleski tečaj, na katerih bodo predavali med drugim prof. dr. Engliš iz Brna in dr. Spina iz Praga, nadalje univ. prof. dr. Pitamic iz Ljubljane in univ. prof. Stanojević in Livanović iz Beograda.

— Za spomenik ruskim žrtvam pod Triglavom je daroval g. A. E. znesek 100 Din in neimenovan z Jesenic 20 D. Izrekamo jima iskreno zahvalo. Za pokritje vseh stroškov je treba še okroglo 500 Din, zato še prosimo za nadaljnje prispevke. Spomenik je prav lep. V soboto je nekdo izmed planincev fotografiral spomenik. Dotičnega gospoda prosimo, da bi nam blagohotno dal na razpolago fotografski posnetek.

— Smrtna kosa. V Brežicah je umrl ondolni kanonik in mestni župnik Josip Mešiček. Pokopali so ga danes v četrti dopoldne. Pokojnik Mešiček je bil eden izmed tistih danes tako redkih duhovnikov, ki je bil v prvi vrsti narodnjak in šele potem služabnik cerkve. Bil je odličen družabnik, glasbeno izredno nadarjen, spoštovan od vseh, ki so ga poznali. Blag mu spomin. — V Ljubljani je umrl v pokojni mornariški in okrožni zdravnik dr. Konstantin Hirsche po dolgi in mučni bolezni. Pokojnik je bil na glasu kot dober in pošten zdravnik. Pogreb bo v petek 14. tm. ob 16. iz deželne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. Bodu mu ohranjen trajen spomin! V bolnici je danes v starosti 71 let na posledične težke operacije umrl g. Leopold Simončič, trgovec in posestnik na Sv. Petra cesti. Pokojnik je bil ugleden trgovec, ki se je z neumornim delom povzpelo do precejšnje bogastva. Bil je tast bivšega državnega poslanca Fr. Demšarja in sod. svet. Avseca. Pogreb bo v soboto ob 15. iz državne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. Blag mu spomin!

— Državna uprava Južne železnice. Ker je prevzela proge Južne železnice v Jugoslavijo državna uprava, opozarjamo občinstvo, da v lastnem interesu kolektuje vloge in dopise, naslovljene na državno upravo Južne železnice v Ljubljani in tej podrejena službena mesta, tako, kakor na direkco državnih železnic, oziroma njim podrejena službena mesta.

— Izgajanje učiteljev iz Julijske Kraljevine. Na Notranjskem je služboval gosp. Rajko Justin sedaj nadučitelj v Trzinu pri St. Petru na Krasi, dolgih 26 let. Sedaj je odpuščen in izgnan. Nova žrtve neučevnih razmer v Julijski Kraljini. Gospod Rajko Justin je rodom Ljubljancin.

— Za dečel in materinski dom kraljice Marije so v proslavo vesela dogodka v kraljevi rodbini darovali: Gerentska uprava občine Novo mesto 500 Din, Ing. Škerlec, kantiner v vojašnici kralja Petra Osvoboditelja 500 Din. Iskrena hvala! Naj bi darovalci našli mnogo posnemovalcev!

— Zahvala. O priliki moje 70 letnice sem dobila obilo čestitk pismenih in osebnih ter nebroj daril. Ni mi mogloče se vsakemu posebej zahvaliti in prosim sprejeti tem potom mojim iskreno zahvalo. Zahvaljujem se tudi cenjenim damam, ki so se vdeležile prijateljskega sestanka pri kateri priliki se mi je izročil znaten dar. Živele! V Ljubljani, 12. sept. 1923. Ljudmila Roblek-ova.

— Dograditev meščanske šole v Trzinu. Iz Trzina nam pišejo: V soboto 15. in nedeljo 16. tm. se odene Trzin v slavnostno obleko. Zakaj? Posvečuje in izroča se svojemu namenu novo poslopje meščanske šole, ki se je dogradilo od letošnje pomladi do jeseni. Najlepša hiša, največja hiša, lahko rečemo palača je poslopje meščanske šole v Trzinu. Ni treba vprašati, koliko dela, truda in žrtve je stalo, kajti ni novca, ki bi poplačal to, kar se dela iz ljubezni. Običajno je, da se po težkem završenju dela zbero vsi delavci na kratak pomenek, da si v par urah povedo to kar so delali dolgo časa. Iz tega razloga so si prijatelji šole osvojili misel, da izroče svoje delo z mladinsko in narodno slavnostjo svojemu namenu. V soboto zvečer je slavnostna predstava »Desetega brata« v Sokolski dvorani. V nedeljo pa slovesna služba božja v župni cerkvi, potem blagoslovitev šole, šolske zastave s slavnostnimi nagovori in na cvetlični dan. Popoldne pa je na prostoru okoli meščanske šole velika mladinska slavnost z najzabavnejšim programom, po tej pa ljudska veselica. Oba dneva sodeluje v ta namen sestavljen salonski orkester, tamburaški zbor, druge godbe in pevski udruženja. Vse, ki jim je šolsko vprašanje slovenskega naroda le malo pri srcu, vljudo vabimo, da se udeležijo te posebne slavnosti, da v dejanju pokažejo, kako treba razumeti zahtevo po narodni izobrazbi.

— Beogradske Sokolice pri kralju. Kralj je sprejel v torek v avdienci deputacijo beogradske Sokolice, ki so mu v imenu beogradske Sokolice čestitala k rojstvu prestolonaslednika.

— Konflikt beogradske občine z belzasko tramvajsko družbo bo kakor poročajo v najkrajšem času poravnani. Univerzitetni profesor dr. Stanojević je kot pooblaščenec občine izročil predsedniku arbitražnega sodišča odgovor na tožbo družbe. V tem odgovoru zahteva občina, da ima družba na celokupno osobje električne centrale izplačati vojne plače.

— Samomur ruskega generala. V Zemunu se je v noči od 7. na 8. t. m. ustrelil ruski emigrant general Gleskovsky. Čin je storil iz obupa, ker ni našel nobenega mesta.

— Celjske vesti. Konkurz je odprt nad premoženjem trgovcev bratov Turnšek v Celju. — Repertoar mestnega gledališča. V petek 14. tm. »Za pravdo in srce«. B. V. nedeljo 16. tm. »Charlesova tetka«. Izven. V torek 18. tm. »Za pravdo in srce«. A. Začetek ob 20. uri. — Organizacija javnih nameštencev v Celju pripravlja ustanovitev lastne mesnice, kjer bo dobivala meso za 30 kron pri kg ceneje kakor v drugih mesnicah. — Ljudsko vseučilišče v Celju ima v soboto 15. tm. ob 18. v risalnici meščanske šole oborožbo sejo. — Vpisovanje na šoli »Glasbene Matice« se konča v soboto 15. tm. — Meščanska šola v Zalcu je letos pustila prvi in drugi razred. Obstaja samo še tretji. — V Laški m je v nedeljo zgorlo gospodarsko poslopje Hedvike Herman. Učence so bile po ognju tri stiskalnice za seno in tri vagonne sena. Škoda znaša približno 60.000 Din. Sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

— Mariborske vesti. — Iz občinskega sveta. Za petek dne 7. t. m. je bila sklicana seja obč. sveta, v kateri bi se bilo treba spomniti tudi rojstva našega prestolonaslednika. Čakali so celo uro zaman na sklepščini v Mariboru je postalo namreč moderno, da so sploh vse seje, tudi v društvi itd. navadno nesklepčne. Tudi na torek preloženji seji je moral g. župan dolgo čakati, da je bila seja vsaj za silo sklepčna. Razpravljalo se je o nekaterih socialnih in tržnih vprašanjih. — Dnevno zavetišče za deco oskrbuje zopet mestna občina v povečanem obsegu. V ljudski kuhinji se napravi v toliko red, da imajo tam pravico domačini, dočim mora za vnanje skrbeti dotična občina. Načelo se je tudi vprašanje ureditve tržnega reda in tržnih cen, pri čemur je prišel dr. Leskovarjev klub v neprijeten položaj, zlasti ko se je sklepalo o času, v katerem smejo okoliščini prodajati sadje na trgu. Glede tržnih cen je obč. sv. Weigl navajal zgled Zagreba, kjer so cene za živila nižje kakor v Mariboru, čemur je opozicija ugovarjala. Določil se je odsek za ugotovitev dnevnih tržnih cen, ki naj se javno razglasi. Pri tej priliki bi bilo na mestu, ker se je postavil Zagreb za zgled glede cen, da bi uvaževali tudi razloge, ki zagrebški občini omogočajo vplivati na tržne cene. Treba bi bilo samo upoštevati, da nastopa zagrebška občina tudi sama kot producentinja za marsikatera živila in da ima tudi sicer organizirano lastno aprovizacijo. Česar pa Maribor nima, razen tozadevnega odseka, ki pa še vedno študira to vprašanje. Občina, ki ima sama svoje blago na razpolago, lahko tudi sicer vpliva na določanje cen. Klub »Grolar« je dobil zagotovilo za stavbeno parcelo za gradbo razstavnega paviljona na Zrinjskega trgu. Izredni občinski zbor »Mojmir« Kreditne in stavbeno zadruge se vrši v soboto dne 15. t. m. ob 19. uri v restavraciji Kosovo. Srečanje Sprememba pravil in poročilo o sedanjem poslovanju, na kar se opozarjajo tudi člani izven Štajerske.

— Velika tihotapska afera v Splitu. Policija v Sarajevu je prišla na sled veliki tihotapski aferi. Veliko število carinskih uradnikov je bilo aretiranih in znaša škoda, ki je bila povzročena državi nad 2 milijona Din. Glavni krivci je trgovec s preprogami Hadži Hasanović.

— Kopališče na Ljubljani je še vedno odprto. Kopenje je še vedno prijetno in ima voda do 14 stopinj C.

— Rodbinska tragedija v Gradcu. Trgovec Rudolf Sorg je v svoji vili v Judenburgu nočjo ustrelil svoja dva sinova, stara 9. oz. 12 let, ter nato še samega sebe. Sorg je storil to dejanje iz bojazni, da ne postane njegova sinova jetnika. Zapušča vdovo, ki bolha že več let na jetiki.

— Nova preiskava v Paskijevevi aferi. Državno pravdnstvo v Zagrebu je mladinskemu sodniku Jovanu vrnilo spise in obtožbo proti Paskijeviću, ker nekateri momenti še niso poljasnjeni. Zlasti je preiskava proti Thierry ostala nejasna. Paskijević namreč trdi, da je Thierry ubij Kanaleta, medtem ko se je slednjemu s pričami posrečilo dokazati svoj alibi. Priče pa so svoje prvotne izpovedi premislili in ker obstaja sum, da je Thierry le sodeloval pri umoru na Kraljevcu, se vrši sedaj nova preiskava.

— Konji so se splašili. Z ozirom na notico v listu z dne 13. tm. pod »Konji so se splašili« nam piše tvrdka »Balkan«: Resnica je, da je bil vprežen v voz samo 1 naš konj, ki se je vsled hrupa nekoliko preplašil, vendar ga je zadržal močan naš voznik. Splašila pa sta se 2 konja tvrdke Šinkovec, ki sta stala tam brez hlapiča in sploh brez nadzorstva.

— VELIKA TATAVINA PRI TVRDKI BATJEL. Radi nezadostne kontrole so se vršile pri tvrčki Batjel na Kraljevi cesti že skozi dve leti manipulacije s tovarniškim blagom, katerim se je prišlo šele sedaj na sled. Škoda je zelo velika. Policija je aretirala nekaj oseb. O podrobnostih bomo še poročali.

— P. n. trgovce opozarjamo pri naročilih kreme na najbolj. angleško kremo »Dedy Pretty«. Glavno zastopstvo »Fortuna Bijažak & drug, Ljubljana, Krekov trg 7-8 poleg Mestnega doma. Cene konkurenčne.

— Ia. Banačko moko in smajirano posodo po znižanih cenah zamorete dobiti edino le pri tvrčki »Fortuna Bijažak & drug Ljubljana, Krekov trg 7-8 poleg Mestnega doma.

— Higijena česalnica za dame O. FETICH - FRANKHEIM, Ljubljana. Kongresni trg 19. Negovanje las. Ondulacija. Barvanje z L'Oreal Henné. El. masaža lica. Manicura. Izvršuje vsa lasna dela. kupuje izpadle in odrezane lase po najvišji dnevni ceni. Parfumerija.

— Poskusite specialna vina v steklenih vrčkah GIRO VALJAK, Gradska klet v Mariboru. Dobijo se po vseh hotelih, kavarh in restavracijah širom naše domovine.

Sokolstvo. SOKOLOSKA SLAVNOST V VARAŽDINU.

Konec.

Slavnostna akademija in koncert.

Na praznik popoldne so prihajale nove čete jugoslovenskega Sokolstva v Varaždin. Posebno častno je bil zastopan naš Sokol iz Slovenije. Pri tej priliki omenimo saj one kraje, kolikor se jih je moglo ugotoviti. Zastopan je bil Sokol iz Ljubljane, Zagorje ob Savi, Celje, Šoštanj, Krško, Brežice, Hoče, Maribor, Šmarjeta na Dravskem polju, Slov. Bistrica, Ptuj, Ormož, Središče, Ljutomer, Čakovec, Sv. Lenart v Slov. Gorici, Jarenina, Lendava, M. Sobota, Križevci, Zagreb, Sisak, Karlovac, Petrinje, Klanjec, Kostanjevica, Nova Gradiška, Glin (Kordonaši) Sušak-Reka, Gospič, Ivanči, Grad, Zlatina, Petrinje (starosta Nemec). Najbolj častno zastopani so bili Maribor, Ljubljana, Ljutomer, Karlovac, Celje. Grozljive vesti, ki so jih blokaši namenoma širili, so oplašile mnogo občinstva, ki je bilo že pripravljeno za pot.

Vsem, ki smo v soboto zvečer prisostvovali v prenapolnjenem mestnem gledališču slavnostni akademiji, ostanejo neizbrisni utisi užitka na izvajanje naših prvotnih telovadec. Akademijo je otvoril varaždinski Sokol, ki se je izkazal vreden svojega mojstra načelnika dr. Santla. Mojske so bile vaje Sokolov iz Celja, Karlovca, Ljubljane in Maribora. Sokolice iz Zagreba so izkazale vso svojo eleganco. A tudi naše Slovenke v težkih vajah niso ostale za njimi. Vse pa je — saj po utislih prekašal Karlovac s svojo mladino. Viharnega odobravanja je odmevalo gledališče.

Akademijo je sledil v veliki koncertni dvorani komers ob takli udeležbi, da mnogi niso mogli dobiti prostora. Vrsto pozdravnih nagovorov je otvoril starosta dr. Stanekovič, ki je naglašal pomen srbiljanstva za naš spaz. Z »Živeli Srbii! Živio Sokoli!« je med oduševljenim odobravanjem zaključil svoj govor. Za njim je govoril v imenu Mariborske župe načelnik jezdega oddelka br. Julče Novak. Z ozirom na razkol varaždinskega Sokola nas je opominjal, da nima noben narod toliko dolžnosti za gojitev bratstva kot ravno naš jugoslovski narod. Kljubujemo celemu svetu, ako homo soñni! (Odobravanje, ki se je razvilo v viharno navdušenje, ko je govornik ob zaključku omenjal, da imata Sokol in armada skupno pot proti Soči in Gosposvetskemu polju). — Talmik Branko Svoboda se je spominjal neodrečenega Sokola v Istri. Zdenite se! Do svidenja v svobodni Jugoslaviji! — Komaj se je poleg vihar odobravanja, se je na novo razvnel med govorom starosta Kovačič (Karlovac) grajačo razkole med brati in pozivajoč k slogi na poti do veselostvanja. Sokol noče služiti nobeni stranki, le narodu! V telovadnici Sicer nismo Sokoli! Na njegovo opombo, da se nismo spomnili na najmlajšega Sokolčca, kraljeviče prestolonaslednika, je starosta dr. Stanekovič poljasnil, da je jubilejna skupščina že odposlala tozadevno brzojavko. Komers se je zaključil ob 1. uri.

Glavna javna manifestacija.

V nedeljo zjutraj — nebo je kazalo žalostno lice — nas je budnica spravila po koncu. Po gostoljubnem zajtrku smo si ogledali mesto. Pozna se mu židovstvo in madžarstvo. Po kavarnah navadno vse nemško in še z araganco napram gostom. Bili smo veseli, da smo odšli na kelodvor k sprejemu novih gostov. V okrašenem vlaknu nas je že od daleč pozdravljala armada Sokola, zlasti mnogo iz Maribora. Kratek prisrčen sprejem. Starosta dr. Stanekovič je pozdravil dolece. V imenu njih je odzdravil dr. Pivko, naglašajoč, da je bil Varaždinski Sokol vedno med prvimi boričelji na tej historični granici. Odhod na telovadišče, kjer so ostali telovadci in Sokolice, določeni za popoldanske vaje. Ostili so otvorili povorko na groblje. Tu nas je čakal že nas Savezni starosta dr. Ravnihar s štabom Varaždinčev in drugih. Sprevod z godbo in praporci se je ustavil na grobu ustanovitelja in staroste Ljutomerkega Sokola rodom Čeha, Karola Chloupeka, ki je umrl pred 10 leti in je želel biti tu pokopan. V srce segaločemu nagovoru se je starosta dr. Stanekovič spominjal nepozabnih zaslug in ljubezni pokojnika za Sokolstvo. Po trikratnem vzkliku Slava! so se poklonili praporci na grob, med sviranjem godbe (himna) so položili venec, okoli katerega se je vsulo tudi cvetje. Enak nepozabni prizor se je obnovil na grobu prvega zastavonoše Stjepana Zobovića (umrl 1906) Tu je govoril tajnik Svoboda, katerega vzklize: jaz sem človek, Sokol in Slovani! je navzoče pretresel do solz.

Slavnostna povorka.

Malo pred poldne se je z vežbališča razvila skozi Kukuljčicevo in po glavnih ulicah slavnostna povorka. Sprejda na belcih »naši fantje« — trobentači, za njimi naša konjenica na čelu ji brat Novak, godba (Zagreb), praporci, staroste (v sredi Savezni starosta dr. Ravnihar, Sokolice, Kordonaši iz Gline, Sokol v civilu, zopet godba (Karlovac), praporci, Sokolice, naraščaj, nato cela četa Sokolov in Sokolice v kroju, zaključke povorka Sokol v civilu in vojaška godba.

Poklonitev in zaprisega kraljevemu zastopniku.

Sprevod se je ustavil pred poslopjem župniške oblasti, na katere balkoni se je nahajal med drugimi dostojanstveniki tudi kraljevi zastopnik, kapetan kraljeve garde Ostojič, ki je bil na slavo odposlan po kraljevem ukaz. Ko se je sprevod med burnimi živili! Na zdari klci razporedil, je Savezni starosta dr. Ravnihar kraljevega zastopnika pozdravil v imenu vse Jugoslov. Sokolstva v znamenitem nagovoru: Danes so uprje v Varaždin oči naših jugoslovenske javnosti, ki ve ceniti važnost te postojanke. Razni pojavi od dne do dne kažejo, da je Sokol bolj ko preje potreben.

Ne formalnega, paradnega Sokola, treba nam Sokola duha i duše! (Pritrjevanje) Napram človeku, družbi, domovini je treba ljubezni, ki veže vse naše sinove. Od materializma nazaj k idealom in idealizmu. Na tem našem potu ne sme biti ovir. Treba nam narod pripraviti, zakaj naša povestnica še ni dovršena dokler naši bratje ječe pod tujim jarmom. (Burno odobravanje). Zato treba naš narod preroditi. Da bi bili ob prevaru pripravljeni, ne bilo bi rapalske pogodbe, ne barantanja za Reko in Baroš, ker vse to je že bilo naše! Sokol veže vse rodove Slovanstva. Brez Slovanstva ni Sokolstva. Naše ceste vodijo do Rusov, Poljakov, Bolgarov, do vseh Slovanov. Našemu Velikčastvu kralju... pri teh besedah zori med sviranjem himne iz tisočih množice spontano tak vihar oduševljenih vzklikov, da je govornik moral ukiniti in mu ni bilo treba še posebej izreči nameravanega pozdrava. (In zdaj je sledila že v poklonitvi izražena svečana zaobljuba, ki ostane zapisana v srcu vseh navzočih). Gospod pučkovnik! Evo naše Sokole, vedno pripravljene se odzvati pozivu Nj. Vel. kralja. (Zopet vihar navdušenja, iz katerega so se razumeli le še zadnji odlomki govora) »da smo verni ujedinijenju troimenega naroda. Zdravo, kralj Sokoli! Zdravo, naš kraljevič Sokoli!« (Zopet vihar vzklikov, godba zavrta himno).

Na vežbališču. — Zaključek.

Na prostornem vežbališču je Jugoslov. Sokol s svojimi vzor-vajami tudi separatistom pred blizu 4000 čero množico pokazal svojo dovršenost kot pravi (telovadni) Sokol. Prepuščamo poročilo o posamičnih nastopih strokovnemu persu. Meni osebno so najbolj ugajali telovadci in nastop Sokolov naše župe, Karlovčani in Kordonaši iz Gline. Vse pa je naravnost očaral nastop voljaških telovadec, katerim je tisočero občinstvo prirejalo burne ovacije, kakor tudi Karlovčanom kot proizvajalcem Vidmarjevih vaj »Osvobojenje«.

S tem je bilo filcielni del sporeda končan. Sledila je še zadnja točka: ljudska slavnost na telovadišču domačega Sokola, ki ima ondi prostoren svoj dom. Sicer velik prostor se je izkazal za to maso premajhen. Upoštevajoč, da Sokolu-prireditelju ni šlo niti na roke kot nekaj zavednih Varaždinčev in vojaška uprava, se nismo mogli načuditi skoro nadčloveški pozhrtvalnosti društvene odbora in rediteljstva. Starosta dr. Stanekovič je moral sam prevzeti gmotni riziko cele prireditve.

Prišli smo v nekaki negotovosti v senci bajonetov. Že pred prihodom smo na poti čuli, da vesti o blokašnem terorju v Varaždinu niso pretrpane. Štab te gospode se je bil sicer odtegnil v Belovar, ali za seboj je pustil še mnogo golazni. Pravili so nam, kako so hodili od hiše do hiše ter grozili, da se morajo zastave s hiš poskriti, češ, da se morejo jamčiti, da se ne zažgo... Odšli smo zopet v senci bajonetov z gotovostjo, da varaždinski Sokol prežene temne oblake, ki težijo tamošnji narod, in da se zjasni, da bo toliko lepše po krasni hrvaški zemlji. Končno se prisrčna hvala za gostoljubje, izkazano poročevalcu v hiši vrle Sokolice gospe Šantlove.

• • •

— Sokolsko društvo v Ljubljani (Narodni dom) slavi letos 60. leto svojega obstoja. Prvi del proslave: jubilejno javno telovadbo na društvenem letnem telovadišču je društvo že izvršilo na Vidov dan, drugi del se izvrši na obletnico društvene ustanovitve. Na spored je telovadna akademija v opernem gledališču zvečer 29. sept., slavnostni občini zbor in dr. dne 30. septembra. — Podroben spored se objavi pravočasno.

— Sokolsko društvo v Ljubljani (Narodni dom) slavi letos 60. leto svojega obstoja. Prvi del proslave: jubilejno javno telovadbo na društvenem letnem telovadišču je društvo že izvršilo na Vidov dan, drugi del se izvrši na obletnico društvene ustanovitve. Na vzporodu je telovadna akademija v opernem gledališču zvečer 29. septembra, slavnostni občini zbor in drugega dne 30. septembra. Podroben spored se objavi pravočasno.

— Sokol Štepanjavas priredi v nedeljo dne 16. septembra 1923 javno telovadbo pri Ivanu Bricejinu v Štepanji vasi združeno z vrtno veselico, srečelovom, šaljivo pošto in plesom. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. Članstvo ljubljanskih in okoliških bratskih društev, kakor tudi Sokolstvu naklonjeno občinstvo, da društvo po možnosti pomore do gradbe svojega doma, se vabi obilni udeležbi. Zdravo! Odbor.

Darila.

— Upravi našega lista so poslali: Za Jugoslovnsko Matico: nabrali zavedni bratje Hrvati v veselju družbi v Narodni kavarni Din. 317 in eno česko krono. Za Ciril Metodovo družbo: strojevodja Viktor Jagodič, Pakrac Slavonija nabral v veselju družbi dne 3. avg. t. m. Din 65. Za Sokolski Tabor daruje g. Tončka Miklavčičeva Din 50 v počaščenje rojstva prestolonaslednika. — Srčna hvala!

VREMENSKO POROČILO.

— Dunaj, 12. septembra. (Uradno vremensko poročilo.) Včeraj zvečer se je vreme v Avstriji nenadoma izpremenilo. Iz mnogih krajev prihajajo poročila o nevihtah. Ponekod je močno deževalo. Danes zjutraj pa je bilo znova jasno. V gorskih krajih leži jutranja megla. Včeraj je temperatura preokorila 20°. Današnja jutranja temperatura je znašala pod 10°. Jugožapadni vetrovi ozmanjajo še nekaj lepih jesenskih dni. Pričakovati je trajno lepo prijetno vreme brez posebnih izprememb; v gorah zjutraj megla.

NAJNOVEJŠA POROČILA. SPORAZUM MED GRŠKO IN JUGO-SLAVIJO.

— Rim, 13. sept. (Izvir.) Italijanski tisk posveča posebno pozornost razvoju prijateljskih odnosov med Grško in Jugoslavijo. Vlada »Tribuna« javlja, da se je sklenila med obema državama mednarodna pogodba glede solunskega pristanišča. Grška se obvezuje prepustiti kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev del solunskega pristanišča z vsemi pomoli in skladišči. Pogodba je veljavna za dobo 50 let.

TUDI ANGLIJA NE BO POSREDOVALA.

— London, 12. sept. (Izvir.) »L' Evening Standard« piše glede na jugoslovnsko akcijo v reškem vprašanju: V službenih krogih se zatrjuje, da ni govora o možnosti angleškega posredovanja, katero bi se smatralo za podpiranje Jugoslavije, kar bi lahko oškodilo angleško-italijansko prijateljstvo.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 13. septembra, Sprejeto ob 13.

Tendencja je še vedno mlačna. Radi nazadovanja deviz na tukajšnjih borzah se je tudi dinar v inozemstvu jako počvrstil in notira danes 6.10. Na borzi je bilo od začetka dovolj blaga. Proti koncu pa se je trgovalo samo še blago od Narodne banke. V splošnem je bilo zelo malo prometa. Izplačilo Berlin se danes ni trgovalo.

Na učinknem tržišču je vladalo mrtvilo, v mnogih efektihi ni bilo napravljene nobenih zaključkov. Nekoliko več zanimanja je bilo za delnice Slavonija radi njihove čvrste notacije v inozemstvu.

Ob zaključku so notirale:

Devize: Curih 16.65—16.70, Pariz 5.30—5.35, London 421—422.5, Dunaj 0.13—0.1310, Praga 2.76—2.78, Trst 404.5—406.5, Newyork 92.5—93, Budimpešta 0.50—0.53.

Valute: dolar 91.25—92, ltra 3.98—4. Efekte: 7% drž. invest. posojilo od leta 1921 71, Ljublj. kred. banka 225 blago, Prva hrv. šted. Zagreb 1170, Slav. banka Zagreb 110 blago, Hrv.-slav. hip. banka Zagreb 145—1475, Hrv. eskompt. banka Zagreb 176—179, Jugoslov. banka Zagreb 159—164, Trbovlj. premog. dr. 950 blago, Slavonija 234—235, Cuntmann 1525—1545, Exploatacija 210—215, Sečera 2270—2285, Nar. šumska ind. 136 blago.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 13. sept. (Izvir.) Današnja predborza: Beograd 6.10, Berlin 0.00005, Amsterdam 220.—, Newyork 559.50, London 25.44, Pariz 32.45, Milan 24.50, Praga 16.75, Budimpešta 0.03, Bukarešta 2.50, Sofija 5.40, Varšava 0.0020, Dunaj 0.00775, avstr. žig. krone 0.0079.

— Trst, 13. sept. Predborza. Beograd 24.70—24.80, Dunaj 0.0325—0.0330, Praga 68.25—68.75, Pariz 131.50—132, London 104.30—104.40, Newyork 22.75—22.85, Curih 409—412.

Gospodarstvo.

—g Živinski tedenski sejem v Zagrebu, Zagreb 12. sept. Sejem je zelo dobro uspel. Prignano je bilo mnogo konj in živine. Cene so ostale v glavnem neizpremenjene in notirajo za kg žive vage: Voli I. 14.50—15, II. 12.50—14, III. 11.50—12.50, bosanske buše I. 12—14, II. 10—11, živinoreja za klobasarije 8—9, teleta I. 21—21.50, II. 19.5—21, III. 19—19.50, svinje sremse I. 24.5—24.75, II. 23—23.50, domače 21.25—22.50, konji težki konji 10—12 tisoč Din, lahki 6—7 tisoč, konji za izvoške 15—20, tisoč Din.

—g Zagrebška blagovna borza 12. sept. Na zagrebški blagovni borzi notirajo: Bos. oves, rešetani, franko Prijedor, povpr. 230, ponudba 235, slavoniki, franko Nova Gradiška, ponudba 240, baška korusa franko skladišče. Sv. Ivan 2 vag. 272.50, baški franko Petrovac, ponudba 275, beli fižol parifeta Zagreb povpr. 485, pisani franko Koprivnica ponudba 455, banatska moka »0« franko vagon Beograd ponudba 555, baška sortirana baza »0« franko Ada 1 vag. 555, baza »0« franko denar Zagreb 590.

—g Poneserečeni živinski sejem v Mariboru. Za pretečeni terek 11. t. m. je bilo pričakovati enega največjih žvinskih sejmov. Res se je tudi prigajalo preko 600 glav živine. Ker je v občini sv. Križ, sv. Marjeta na Dravskem polju in ob Pesnici, ter ob Selnici ob Dravi razširjena slonovka, so tržni organi tem bolj pazili na prigon živine. Ko je bilo na sejmišču že preko 500 glav živine in se je kupčija že pričela razvijati, je preiskujoči živinodržavnik pri prigonu 10 glav živine, katero je prignal Andro Gajski iz Bedne (Hrvaško) ugotovil v enem slučajju slonovko in parkljevko. Nastala je splošna zmešnjava na sejmu. O dogodku obveščena politična oblast je odredila, da se sejm ukine, živina takoj pože domov, vsa živina iz Bedne pa postavi v kontumalni hlev, kjer je bila takoj pobita. Meso in koža okužene ene živili se je takoj zakopalo. Umevno je, da je vsled tega nastala velika škoda tako za kupce in prodajalce, pa tudi za občino. Tržno nadzorstvo je namesto mnogo obetajočega sejmskega poročila izdalo razglas, da se vsled ugotovitve slonovke in parkljevke na sejmskem vohodu sejm razpusti.

—g Konfektorska in krojaška podjetja se s tem opozarja na v Uradnem listu z dne 8. septembra t. l., št. 84, na str. 528 razglašeno licitacijo, ki se ima vršiti dne 15. septembra 1923 ob 9. dopoldne v pisarni komande V. Zandarmerijske brigade v Ljubljani glede izdelave hlače, da bo navedena licitacija javna ustmena in ne pismena (ofertalna) ter da je potrebno, da pride navedenega dne k licitaciji poedini Interesent.

Izpred sodišča.

Ljubljana, 12. sept.

Luka Podakar, ki je bil obtožen, kot smo že včeraj poročali, posilstva in zlorabe 9 letne Josipine Aušičeve je dejanje odločno tajil. Zaslislane priče so navedbo obtožnice v bistvu potrdile. Na krivdorek porotnikov je bil Luka Podakar obsojen na 1 leto težke ječe. V kazni se mu vteje preiskovalni zapor 42 dni. Prosil je, da bi se mu dovolilo nastopiti kazni šele februarja meseca drugega leta, ko se sm vrne od vojakov, kar pa je senat odklonil.

Danes ste bili zopet dve tajni obravnavi radi posilstva in zlorabe spolne nedoletnih deklic. Obe obravnavi sta se vršili zopet pri zaprtih vratih in sicer kot je poudarjal I. dr. pravd. Domenico, zopet zato, da se javnost, posebno mladina, ne pohuja. Prvi obtoženec Jože Babnik, tovarniški delavec v Goricih v papirnici, je

bil obtožen, da je poskušal zlorabiti nečakinja svoje žene, 11-letno Marijo Hren iz Svetja, dekletca, ki je brez staršev in je navezano na dobroto svojih sorodnikov. Obtoženec je dejanje odločno tajil, prizadeta priča 11-letna Marija se je tudi odpovedala pričevanju in sicer po zakonitem določilu, da ima pravico do odpovedi in tudi priča, ki bi s pričevanjem, kot sorodnica trpela občutno škodo. Obtoženec je pisal iz preiskovalnega zapora dve pismi, ki so jih vložili. V teh pismih je zagrožil domačim, da se jim bodo »želodci krčili«, če bodo pričali proti njemu. Po daljših govorih dr. pravdnika, ki je ostro napadel take hudo delce, ki more narod na mozgu in moralno uničujejo mladino in pa zagovornika dr. Šubica, so porotniki prvo vprašanje potrdili z 9 glasovi, nakar je bil obtoženec obsojen radi hudodelstva spolne nečistosti na poldrugo leto težke ječe.

Senatu je predsedoval sod. nadsvet. dr. Mladič, votanta sta bila sod. svet. dr.

Antloga in sod. Lederhas. Obtožnico je zastopal I. dr. pravd. Domenico — obtoženca pa je zagovarjal dr. Šubic. — Popoldne se je vršila obravnavna proti Fr. Spacalu, doma iz Gorice, mizarju na Ježici in sicer tudi radi podobnega zločina. Te ga je zagovarjal dr. Švigelj. Jutri se vršita dve obravnavi, ki bosta jako dolgi, kajti gre za dva predzrna in grda ropa.

Zahtevajte povsod samo „IDES“ antracen črnilo

katero se prodaja v korist „Jugo slovenske Matice“

Glavni urednik:
KASTO PUSTOSLEMSEK
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Harry Piel
Jezdec brez glave
pride v
KINO TIVOLI

Eau de Cologne Louis XIV.

se odlikuje posebno s svojim finim, ugodnim, osvežujočim vonjem ter se porablja kot parfüm in z izrednim uspehom za negovanje obraza in telesa.
Cena 1 l Din 150— 1/2 l Din 80— Steklenico je prinesli seboj.

Parfumerija Uran
Ljubljana, Mestni trg 11

Krojač - prikrojevalec

najboljša moč, izvežban v damski in moški stroki, popolnoma mostojen, z 12-letno prakso v inozemstvu, išče mesta pri večjem obratu, ali pa bi pristopil tudi k obratu s večjim kapitalom. Cenjene ponudbe na upravo Slov. Naroda pod Prikrojevalec 9748.

Za odgovore uprave
naj se prikaže
1 dinar.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20
besed Din 3— vsaka
nadoljna beseda 30
para, s davčino vred

Prodaj

Sivalni stroj
se prodaja. — Hrenova
ulica št. 20. 9719

Harmonij
se prodaja. — Ponudbe
pod »Harmonij 9721« na
upravo »Slov. Naroda«.

Motorno kolo
v priklonim vozom pro-
da po ugodni ceni trdnica
Kenda, Ljubljana.

Zbirka znanih
(8000 različnih komadov)
napredaj. Event. tudi v
serijah. — Ferd. Zechner
jun., Ptuf. 9738

C-flauta,
dobro ohranjena, napre-
daj. — Za ogledati je v
antikvarijatu gosp. Hinko
Severja, Ljubljana, Stari
trg. 9738

Puch-motor
2 1/2 HP in pomožni mo-
torji znamke Cockerell,
1/2 HP, po nizki ceni na-
prodaj. — Avto. — Flor-
jantič — Ljubljana. 7636

Leseno skladišče,
krito s »Eternitome«, 12 m
dolgo, 6 m široko, prvo-
vrstno tesarsko delo, je
ceno napredaj. — Poizve
se: Stari trg 32, v trgo-
vinu. 9707

Nova vila
s sredini Ljubljane, s
vsem komfortom in ta-
koj prostim stanovanjem
je ugodno prodaja. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 9611

Prostor
v Kamniku nasproti Ko-
lodvoru v obsegu 3000 m²
se prodaja. Prostor je na
ravni in leži med dveh
ma deželina cestama.
Prostor je primeren za
lesno skladišče ali za
stavbo industr. podjetja.
— Naslov pove: Fran
Rode, Kamnik. 9765

Oprema za novorojenčka,

popolnoma nova, se pro-
da. — Ogleda se od 1. do
3. ure. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«. 9742

Rabljeni pisalni stroji
najboljših znamk, dobro
popravljeni, na prodaj.
Ant. Rud. Legat, Maribor,
Slovenska ulica 7. —
Telefon 100. 9530

Proda se:
Krasna kompletna opre-
ma za jedilnico, več veli-
kih ogledal, postelje in
omare ter še drugo po-
hištvo. — Poizve se: Pri-
sojna ulica 3/II, vrata 7.
9725

Motorno kolo
»Neckarsulme«, 2 1/2 HP, v
najboljšem stanju, pro-
dam. Cena 4700 Din in
moško kolo »Styria«, ce-
na 1550 Din. — Sp. Ga-
meljane 17, pri Črnučah.
9754

Prodaj
veliko množino vinskih
sodov in 5 močnih hram-
nih sodov po 40 hektol-
tra, vino ali žganje.
— Augustin, Ljubljana,
Sp. Šiška, Jernejeva cesta
št. 237. 9268

Hiša v Šmarjeti
št. 32, zidana in s opeko
krita, tik farne cerkve,
pet minut od Rimskih
toplic, se prodaja. Prostra-
ni lokali za trgovino, ob-
okana klet, štiri sobe in
kuhinja v pritličju. Spo-
daj in v podstrežju še
tri sobe, vrta za zelenjavo,
sadosnisk in drvarnica.
Ponudbe sprejema last-
nik Janez Bider, posest-
nik in gostilničar, Kokar-
je h. št. 28, p. Mozirje.
9300

MALI OGLAS
lahko tražite sami in
poizvedite v gotovini
ali v znakah v pismu, s
besedilom vred.

Stanovanja

Meblovano sobo,
(priprosto) išče profesor
samec. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«. 9722

Prazna soba
v pritličju ali na dvori-
šču se išče. Plačam do-
bro. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«. 9734

Meblovano sobico
pri boljši rodbini išče
bančnik. — Do-
pisi pod »Bančna urad-
nica/9747« na upravo »Slov.
Naroda«.

Opremljena soba
s posebnim vzhodom v
sredini mesta se poceni
odda boljše gospodu.
— Več v Realitetni pi-
sarni, Ljubljana, Poljan-
ska cesta 12. 9753

2000 dinarjev
dam dotičnemu, ki pre-
skrbi mirnemu zakonske-
mu paru brez otrok 1 do
3 prazne sobe s uporabo
kuhinje v mestu. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 9708

Eden ali dva
dijaka (-inji)
se sprejemata proti zmer-
ni ceni v dobro oskrbi
(električna luč). — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 9730

Stanovanje,
obstoječe iz sobe in ku-
hinje, z električno raz-
svetljavo ter vsemi pri-
tiklinami v Spodnji Šiški
zamenjati za enako ali
malo večje. — Ponudbe
pod »Lepo stanovanje
9720« na upravo »Slov-
skega Naroda«.

Meblovano sobo

s posebnim vzhodom išče
vesten akademik s 1. ok-
tobrom. — Plača dobro;
prevzame vzgojo in in-
strukcijo. — Ponudbe
pod »Akademik« na Alo-
sa Company, Kongresni
trg št. 3. 9718

Dijaka
do 14 let starosti sprejme
v prav dobro oskrbo po
zmerni ceni solidna in
zanesljiva uradniška dru-
žina v Ljubljani. Konver-
zacija v slovenskem,
nemškem in italijanskem
jeziku. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«. 9741

Stanovanje
in druge ugodnosti v
lepi vili na Gorenjakem,
je na razpolago samo-
stojni gospe, katera bi
imela tamkaj lahko dela
opravljati in postrežbo
samostojnega gospoda. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 9733

Dve sobi
(meblirani) v novi hiši
v mestu, visoko pritličje,
oddam v najem samo
gospodu (samcu). — Po-
goji: plačilo najemnine za
dve leti naprej. — Po-
nudbe pod »Udobno sta-
novanje/9745« na upravo
»Slov. Naroda«.

Stanovanje,
obstoječe iz sobe in ku-
hinje, z električno raz-
svetljavo ter vsemi pri-
tiklinami v Spodnji Šiški
zamenjati za enako ali
malo večje. — Ponudbe
pod »Lepo stanovanje
9720« na upravo »Slov-
skega Naroda«.

Dve prazni sobi
in prostor v suhi kleti se
oddaje v najem samcu
ali boljši družini brez
otrok. Prostor v kleti bi
se lahko adaptiral za ku-
hinjo. Hiša je nova; elek-
trika in vodovod. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 9732

Službe

Dobre pomočnike,
slikarske in plekararske,
sprejme trdnica F. & E.
Remžgar. 9648

Učenca
za trgovino s mešanim
blagom iščem za takoj.
— Anton Britovšek, trgo-
vec, Slovenjgradec. 9764

Ključavničarski
vajenec
se sprejme. — Stanovje,
ključavničar, Selenburg-
ova ulica 6. 9731

Izvežbana
prodajalka
papirne stroke se sprej-
me. — Predstaviti se je
v trgovini Iv. Bonač, Se-
lenburgova ulica 5. 9769

Pekovski vajenec
in vajenka za mešano tr-
govino, stara ne pod 14
let, se sprejmeta samo s
dežele. — Poizve se pri
Ivan Tržančniku, Ljubljana,
na Tržaška cesta št. 19.

Prodajalka
za špecerijsko trgovino
se išče. Prednost ima do-
tična, ki zna dobro živati
in likati. — Več se izve
pri I. Modic v Novi vasi
pri Rakeku. 9478

Dobra kuharica,
samostojna, čista in po-
štena, stara do 35 let, z
večletnimi spričevanji, se
pod ugodnimi pogoji ta-
koj sprejme. — Več v
trgovini Josip Petelin,
Sv. Petra nasip 7 (od 8.
do 10. dopoldne). 9663

Prodajalka
z dolgoletno prakso,
popolnoma samostojna v
prodaji, se išče za v trgo-
vino s luksuznim blagom.
Nastop takoj ali meseca
oktobra. Reflektira se sa-
mo na prvovrstno moč.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda«. 9755

Kontoristinja,

samostojna, večja tudi
nemškega jezika, se sprej-
me takoj. Z znanjem
francoskega jezika ima
prednost. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 9705

Primernege mesta
v Ljubljani, event. samo
za dopoldanske ure, išče
trgovsko naobrazena go-
spodična z nekoliko pra-
kse; večja je tudi šiva-
nja. — Ponudbe pod »Ne-
kaj prakse/9763« na upra-
vo »Slov. Naroda«.

Zlatarski
pomočnik,
le prvovrstna moč, so
proti dobri plači takoj
sprejme. — Lud. Černe,
zlatar-juvelir, Ljubljana,
Wolfova ulica 3. 9727

Išče se gospodična
za k pot let staremu otro-
ku, in sicer samo za po-
poldanske ure. — Vpraša
se v trgovini Iv. Bonač,
Selenburgova ulica 5 (pri
blagajni od 5. do 6. ure).
9770

Sprejme se:
izurjeno damsko frizerko,
praktikanta za lasničar-
sko in gledališko stroko,
vajejo za damsko obrt
ter vajenka za brivsko in
gledališko stroko. — Po-
nudbe na trdnico E. Na-
vinšek, Ljubljana, Selen-
burgova ulica 1. 9760

Lokali
Lokal v Sp. Šiški
se odda. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«. 9767

Posojila
Amerikanci pozor!
Kdo posodi dobro situ-
iranemu trgovcu na sigurno
mesto, na prvo vknjiž-
bo posestva 150.000 Din
proti visokim obrestim.
Sprejme se tudi brez so-
udeležbe družabnik ali da
dam posojitelju krasno
stanovanje. — Ponudbe
na upravo »Slov. Na-
roda« pod »Varno nalo-
ženo/9680«. 8632

Kmetijsko

Seno, oves slama
dobiče se najbolje na
vagonu kod M. Dimič,
Zagreb, Jurišićeva ul. 24.
9757

Mladenič
iz boljše ljubljanske hiše
želi resnega znanja z isto-
tako gospodično v staro-
sti 17 do 19 let. — Po-
nudbe s sliko pod »Taj-
nost znanja/9737« na upra-
vo »Slov. Naroda«.

Mladenič
resnega značaja želi znan-
ja z gospodično iz bolj-
še hiše, 18 do 22 let staro.
— Ponudbe pod »Zna-
čaj/9735« na upravo »Slov.
Naroda«. — Tajnost za-
jamčena.

Mladenič
iz boljše hiše želi znanja
z istotako resno in mlo-
srčno gospodično v staro-
sti 18 do 21 let. — Po-
nudbe s sliko pod »Tiha
sreča/9736« na upravo
»Slov. Naroda«. — Taj-
nost znanja.

Razno
Družabnika
z manjšim obratnim lo-
kalom za izdelovanje
brezkonkurenčnega pred-
meta živilske stroke se
išče. — Ponudbe pod
Nad 100 % dobiček/9761
na upravo »Slov. Naroda«.

JEZIKI!!!
P. n. občinstvu, zlasti
trgovcem in obrtnikom
najvljudneje naznanjam,
da sem otvoril oblastve-
no odobreno pisarno za
prestavljanje spisov iz
tujih jezikov v slovenšči-
no in obratno. Jamčim
za pravilnost prevajanja.
Honorar zmeren. Vljudo-
no se priporočam za obli-
la naročila. — Hinko
Privšek, Ljubljana, Mi-
klošičeva cesta št. 18,
I. nadstropje (poleg sodi-
šča). 8632

Zastavice,

zastavke za srečeval in
italijano pošto priporoča
M. Titar, Ljubljana. 8109

Novi vinski sodi
(bačve) v vseh velikostih
se dobe in popravljajo
pri Fran Repiču, Ljubljana,
na Trnovo. 9110

Pozor!
Rabim 100.000 zaboječkov
za eksport grozdja. Inte-
resenti za dobavo listih
naj se javijo pismeno
pod »Zaboječki/9723« na
upravo »Slov. Naroda«.

Meso 72—76 K kg
sveže goveje, jako dobra
kvaliteta, pri večjem od-
jemu tudi popust, se do-
bi pri Anton Sagmeister,
mesar, Spodnja Šiška, Ko-
lodvorska ulica 150. 9766

Družabnika
za Maribor s primernim
kapitalom iščem za kon-
cesionirano trg. podjetje
je s sigurno bodočnostjo.
— Ponudbe pod »Dru-
žabnik« na Mar. Stan,
Maribor, Rotovški trg 1.

Kot družabnik
s glavnico do 200.000 K
želi vstopiti v kako velo-
trgovino ali industrijsko
podjetje Ljubljancin.
— Reflektira se le na resne
in solidne pismene po-
nudbe pod »Ljubljancin
9756« na upravo »Slov.
Naroda«. 9756

Manufaktura
Krisper.
Pridelovanje vate. Ljub-
ljana, Rožna ulica št. 19.
— Prideluje in ima v za-
logi vse vrste pamučne
vate. Za odeje, krznar-
stvo, bandaziste in kon-
fekcijonarje. 9228

Tečaj živih
jezikov
(slovenščina, arbohrvaščina,
na, francoščina, angleščina,
na, italijanščina, nemščina).
Privatne ure in pouk
v skupinah po direktni
(Berlitzovi) metodi. Vpi-
sovanje vsak dan do 22.
t. m. od 5. do 6 1/2 zvečer
v Beethovnovi ulici št. 7
(zgradba Cekovnega ura-
da), pritličje, levo. S. Je-
ras, prof. 9666

Pozor! Pozor!

VOZNI RED

vseh železniških, poštah in avtomobilnih
prog v Sloveniji
s priključitvijo na inozemske proge, s kurzno
kurzno karto Slovenije v merilu 1: 475.000
je ravnokor izšel!

Vsebine:

- I. Splošni del: Cene za pošne vožnje. Železniška ta-
rifna za prevoz potnikov in prtljage. Maksimalna tarifa
za izvoške. Kolikovine. Konzultati. Pošne pristojbine.
Pristojbine za železniške nosače. Važne telefonske številke.
- II. Železniški vozni red: Direktni, spalni in jedilni
vozovi. Odhod in prihod vseh potniških vlakov. Pre-
gled vseh železnih prog.
- III. Pocestni vozni red: Pošni, avtomobilni.
- IV. Seznanje potni-
kov.
- V. Priloga: Kurzna karta Slovenije v merilu 1: 475.000
z vsemi železniškimi programi in postajami, vse pošne
in avtomobilne proge, vse pošne urade s označbo, če ima
pošta brzojav oziroma telefon.

Dobi se v vseh knjigarnah
in trafikah za ceno 15 Din.

Direktna naročila sprejema

Zvezna tiskarna in knjigarna
v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1.

**Kupujte šolske knjige v
Narodni knjigarni!**

Potri globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem
in znanecem prebridko vest, da je naš iskreno ljubljani oče, tast, stari
oče, brat in stric, gospod

Leopold Simončič

meščan, trgovec in posestnik

danes dopoldne po težki mučni bolezni, v starosti 71 let, previden s to-
lažil sv. vere, izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega rajnega se vrši v soboto ob 3. uri popol-
dne iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Bodi mu blag opomin!

LJUBLJANA, dne 13. septembra 1923.

Žalujejo rodine SIMONČIČ, DEMŠAR, AVSEC.

Potrži žalosti naznanjamo, da je umrl
danes ob pol 16-ih v Spod. Šiški, Celovška
cesta št. 28 po dolgi mučni bolezni Bogu
udano, gospod

dr. Martin Travner

dvorni svetnik v pokoju.

Pogreb se bo vršil dne 14. t. m. ob
pol petnajstih iz hiše žalosti na pokopališče
k Sv. Križu, kjer se bodo zemeljski ostanki
položili k večnemu počitku v rodbinsko
grobnico.

Pokojnik je bil plemenit mož in vzgle-
den oče. Njegov spomin bo živel v srcu
vseh, ki so ga poznali.

Ljubljana-Spod. Šiška, 12. septembra 1923

Dr. Vladimir in dr. Leo Travner,
sinova. — Vsi ostali sorodniki.

Sprejme se takoj praktikant

iz boljše družine. Predstaviti se
je pri A. A. BAKER & Co., Ljub-
ljana, Gosposvetska cesta 91.

Sprejme se takoj perfektna strojopisna

večja nemške stenografije ter srbo-
hrvatskega, nemškega in po mož-
nosti slovenskega jezika. Obširne
ponudbe pod »Zmožnost 9750« na
upravo Slov. Naroda. 9750

Korektor

več slovenskih jezikov in nemščine v govoru
in pisavi, perfektni slovnitar, se sprejme
tako ali pozneje. Po-nudbe pod »Korektor«
na upravo »Slov. Naroda«.

Sprejme se takoj skladiščnik

špiritnozne stroke, z daljšo prakso
in prvovrstnimi referencami. Ob-
širne ponudbe pod »Battle Axe«—
9749* na upravo Slov. Nar. 9749

Potnik

špiritnozne stroke
ki je v Sloveniji dobro upeljan pri
vseh tiskih, kavarah in hotelih,
dobi dobro mesto v prvovrstnem
podjetju. Obširne ponudbe z na-
vedbo prejšnjih služb pod »Pot-
nik 9748* na upravo Slovenskega
Naroda. 9748

Zobni atelje Hermann Peters

je zopet odprt.

Rabljene britvice

Gillette, Merit itd., se sprejemajo
v električno brušenje v parfumeriji
URAN, Mestni trg 11. Zunanja
naročila hitro in točno. 9026

Pisalni stroji, potrebščine mekanična delavnica (popravljalnica)

L. BARAGA, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6-1.

Mařenka Hukalova

Francé Habicht

knjigovodja na drž. imetju

„Belje“

poročena

Ostijek Ljubljana

v mesecu septembru 1923

„Vesna“ Brata Pohlin I. dr.

tvornica

vlasnic, ključic, rinčic za čevlje,
kovinastih gumbov i. t. d.

Ljubljana I, poštni predal 126 sprejema vsa
naročila, ki se
tako in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorce in cenik. Pri
večjih naročilih popust. 6965

Risalni papir
Minister papir
: Uradni papir :
: Ovojni papir :

9729

in vse šolske potrebščine pripo-
roča po znižanih cenah

M. Tičar, Ljubljana

VINSKA KLET

večjega obsega v LJUBLJANI, SIŠKI
ali okolici, ter hlev za konje in
prostor za prazno posodo se išče
::: za daljšo dobo V NAJEM. :::

9700

Ponude na realitetno pisarno v
Ljubljani, Poljanska cesta šte. 12.

Oglas

Nabavka motornog čamca

Uprava Državnih Monopola nabaviče, putem ofe-
talne licitacije, koja će se održati 25. Oktobra ove
godine u 11 časova pre podne u kancelariji Upravnika
Državnih Monopola, jedan **motorni čamac** za
teglenje brodova za solanu u **Pagu** (Dalmacija).

Svaki licitant dužan je pre licitacije, a naj kasnije
do 10 časova pre podne odredjonog dana, da uplati na
Depozitnoj Blagajni Uprave Državnih Monopola pro-
pisnu kauciju, koja iznosi za državljane Kraljevine Srba,
Hrvata i Slovenaca 5% od ponudnih vrednosti, a za
strane 10%.

Uslovi kao i bliža obaveštenja mogu se dobiti pi-
smeno ili usmeno u kancelariji Industrijskog Odeljenja,
svakog radnog dana od 8—12 časova pre podne.

Iz kancelarije Industrijskog Odeljenja Državnih Mo-
nopola I. M. Br. 11170 od 30. Avgusta 1923. godine
u Beogradu.

Posojilnica v Brežicah r. z. z. o. z. naznanja
tužno vest, da je nje dolgoletni in za razvoj zavoda vsestransko
zaslužni član in predsednik načelstva, prečastiti gospod

Josip Mešiček

kanonik in mestni župnik v Brežicah

v ponedeljek, dne 10. septembra 1923 preminul.

Pogreb blagega pokojnika se vrši v četrtek, 13. t. m. ob
desetih dopoldne v Brežicah.

Slava njegovemu spominu!

BREŽICE, dne 11. septembra 1923.

NAČELSTVO.

Potrži neizmerne žalosti javljamo vsem sorodnikom, prija-
teljem in znancem pretužno vest, da je naš predobri, nadvse
ljubljeni soprog, ozir. brat, gospod

dr. Konstantin Hirsche

mornariški in okrožni zdravnik v pokoju,

danes, dne 13. septembra ob pol eni po daljši mučni bolezni,
previden s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se bo vršil v petek, dne 14. t. m. ob šestnajstih iz
deželne bolnice k Sv. Križu.

Sv. maše za dušnice se bodo brale v župni cerkvi na Polzeli.

LJUBLJANA-POLZELA, 13. septembra 1923.

Fani Hirsche, soproga. — Frano Hirsche, župnik, brat.
— Tekla Schöbl roj. Hirsche, vdova dvor. svetnika, sestra.

Zahvala.

Za vse dokaze sočutja povodom smrti drage tete, gospe

Line Kržičeve

hišne posestnice v Ljubljani,

za darovane lepe vence in cvetje, kakor za mnogoštevilno častno
spremstvo na zadnji poti blagopokojnice, izrekam tem potom vsem
in vsakemu posebej najpriščnejšo zahvalo.

Posebej se zahvalim še častiti duhovščini v Borovnici, bo-
rovniškemu Sokolu in borovniškim gasilcem za častno udeležbo.
Ohranimo blago dobrotnico v najlepšem spominu!

V LJUBLJANI, 12. septembra 1923.

Ana Pirčova,
soproga nadgeometra.

Zidna opeka

normalno in močno žgana, pri-
znana najboljša kakovost se nudi
vsaka množina po dnevni ceni.

R. Smielowski, arhitekt
in mestni stavbenik, posestnik ope-
karne na Viču. — Rimska cesta 18.
Zaloga na drobno na
Opekarski cesti 18. 7-15

Športne, vojaške

in
železničarske čepice

Izdela P. Semko, krznar
Križevniška ulica 7. 2712

8 čevljarskih pomočnikov

1 prirejevalca (Herrichterja) za
močna dela 18 c m. Hrana in sta-
novanje v hiši. Voznina se povrne.
F. Tuček, Sirač (Slavonija).

PRODA SE

900 m² tramov

v dimenzijah 3/3, 3/4, 4/4, 4/5,
5/6, 5/7, 6/7, 6/8, 7/8, 7/9, 8/9,
8/10, 9/11, 10/12. Cena za m²
Din 418-75 franko vagon na-
klad. postaja Slovenija. Ponudbe
resnih reflektantov pod »TRAMI«
na Aloma Company, anonč. družba,
Ljubljana, Kongresni trg 3. 9662

Priporočila zalogo

različnih voz

lastnega izdelka

Matija Terlep

Sv. Jerneja cesta 38, Sp. Šiška

Stroj

za cementno opeko
po možnosti sistem Dr. Gaspary,
se kupi.

Ponudbe pod šifro: »POSTOJNA«
na Anončni zavod Drago Beseljak,
Ljubljana, Sodna ulica 5. 9640

Odobreno od ministristva Narodnega zdravja novoiznajdeno in klini-
čno preizkušeno zdravilo kot najboljšo sredstvo proti revmatizmu je

„RADIO BALSAMICA“

doktorja Ivana Rahlejeva.

Zdravilo je patentirano in zaščitno z znamko v naši državi in v

vsem kulturnem svetu. Izdela in razpošilja se po vsem

svetu samo iz laboratorija dr. Ivan Rahlejeva z Bleda,

sedaj preseljenega iz Ljubljane v Beograd. Za

informacije in naročila se je obrniti na la-

boratorij dr. Ivan Rahlejeva, Beograd,

Kosovska broj 48,

ŠOLSKE KNJIGE ZA VSE ŠOLE

ter šolske potrebščine

priporočila

NARODNA KNJIGARNA, LJUBLJANA

Prešernova ul. 7

Senzacija!

Senzacija!

ESKIMO-VENTILATOR

Senzacionalna izgradba na polju prezračevanja
GENERALNO ZASTOPSTVO ZA KRALJ. JUGOSLAVIJO

KAREL BASTIANČIČ

siroji, tehnične in električne potrebščine

LJUBLJANA, PALAČA LJUBLJ. KREDITNE BANKE.